

ANONAMENȚUL

Pe un an . 28 Cor
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2-40 *

Nrul de Duminecă

pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Dez. Perencă-gian 20.
INSERTIUNILE
se primesc în admnis-
trație.
Mulțumite publice și Lee de-
schis costă fiecare s. 20 M.
Manuscripte nu se be-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 302.

Puterea ideologiei.

După o teorie mai nouă a științei, se știe, că toate evenimentele și procesele istorice se reduc la cauze economice. Starea generală economică a unui popor este de odată și temelie pe care se ridică edificiul vieții sale sufletești: artele, știința, literatura etc. Aceste din urmă pot suferi schimbări și modificări, numai încât se schimbă starea economică și numai când se restoarnă aceasta se restoarnă și ele, așa că toate revoluțiunile, mari sau mici, în realitate nu sânt altceva decât revoluțiuni economice. Chiar cea mai mare revoluție a tuturor timpurilor, ivirea și răspândirea creștinătății, s'a zis că a avut la originea ei cauze pur economice și s'a căutat să fie în lumina aceasta explicată și înțeleasă.

Ar fi ceva foarte deprimant a admite că această concepție materialistă a istoriei s'ar răzima pe adevăr și că de fapt, toate procesele vieții istorice nu ar fi altceva decât o luptă simplistă pentru stomac, căreia îi sânt robite toate popoarele, oii singuratic clase sociale între hotarele statelor ori popoarelor. În realitate concepția aceasta materialistă a istoriei nu este altceva decât o exagerare unilaterală a unei idei în sine exacte. Este marele merit al științei moderne a economiei naționale de a fi lămurit din toate punctele de vedere, cât de mult însemnată este partea de influință a factorilor economici în desfășurarea ori căruia progres cultural ori politic și nimeni nu va mai putea trece de aci încolo aceasta cu vederea. După, recum

de obicei orice nou princip se exagerează la început așa și aci: un factor evident hotărîtor a fost confundat drept un factor exclusiv și proclamat drept cea dintâiu și unica cauză a oricărui fapt istoric.

Două mari evenimente mondiale din timpul din urmă desavuiază la evidență pe aderentii acestei teorii, căreia i-s'a opus de altfel totdeauna într'un mod așa de pregnant însuș exemplul luptelor noastre naționale, cu partea cu desăvârșire covârșitoarea elementului ideologic care îl caracterizează. Unul este revoluția din Portugalia. Aici totul vorbește împotriva concepției materialiste a istoriei. În revoluția aceasta nu erau angajate »singuratic« clase, pentru cari lupta să fi însemnat o isbândă a »luptelor de clase«, aici erau angajate aproape toate clasele sociale, muncitorimea ca și burgheziimea, proprietatea mică ca și intelectualitatea pe lângă numeroși reprezentanți ai aristocrației. Și adevărata forță motrice a revoluției rezida nu în cauze economice, ci într'o concepție ideologică, în ideile pozitivist-liber-cugetătoare care s'au strecurat din Franța, cu ascuțitul contra monarhiei și a bisericii de-o potrivă.

Fără îndoială n'a lipsit nici aici influința momentelor pur economice: cum este creșterea neconținută a sarcinilor publice pe de o parte și îngrămădirea averilor de mână moartă pe de alta. Inșă tot ce se cunoaște până acum despre isbucnirea și decursul revoluției, dovedește până la evidență că momentele economice, rămân mult îndărătul

celor ideologice, cari sânt mai numeroase și mai însemnate.

Al doilea eveniment, care asemenea dovedește cât de puțin întemeiată este concepția aceasta materialistă, este greva dela căile ferate din Franța. Deși aici nu era tocmai vorba de o revoluție, dar fără îndoială de un preludiv al unei astfel de mișcări. Iar acest preludiv a fost pus în scenă după o șemă curat marxistă.

A fost o luptă de clasă pe baze curat economice și o măsurare de puteri față de ordinea socială existentă. Dar s'a dovedit și aci din nou că fără așa numitele »lozince ideologice«, când sânt puse în acțiune singur motive de ordin economic ori materialist se pot naște revolte dar nu se pot face revoluții, pot fi provocate dezordini mari ori grave pagube economice, dar nu pot să însemne o fază nouă de progres politic ori economic. Nu numai greva aceasta din urmă din Franța ci toate grevele mari ale anilor și deceniilor din urmă ne servesc aceasta învățătură. Ori unde o astfel de mișcare socială s'a terminat cu o cucerire, aceasta s'a întâmplat totdeauna prin intervenția forțelor ideologice, de cari s'au pătruns luptele rigide de interese pur economice.

Este bine să nu scăpăm nici noi Românii din vedere aceste adevăruri noi pe cari le scoate la iveală aceste două mari mișcări mondiale, adevăruri pe cari se întemeiază și platforma luptelor noastre naționale, care a suferit adeseori critica aceasta a lumii sale protivnice, a socialismului marxist din care

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Viața literară.

Cum se »distrug« scriitorii între dânsii. — Cazul Minulescu-Ranetti. — Cazul Gârleanu—»Viața Românească«. — Opera insectelor rahativore. — Ceeace nu se poate distruge...

De H. Chendi.

— »Am să te distrug!«

Apostrofa aceasta de amenințare nu se aude tocmai rar în convoiurile scriitorilor noștri. Plăceri de aceste, de canibalism literar, se simt adese-ori în rândurile lor. Ambiții diferite, concurențe de tot felul și nefericitele fluctuații ale temperamentelor își dau concursul, când e vorba de răzbinări, de comploturi și de asasinării literare. Iar din graul viu, din cafenele, sau dela alte răspântii, tendințele aceste ucigăse trec în reviste și ziare, se prefac în polemici personale și înepături variate, iau forma de glume și vulgarități odioase. Se nasc epitete și jocuri de cuvinte, gcale de înțeles și o violență de limbe, însoțită de o vizibilă grandomanie a distrugătorului, care trudează lipsa ori cărei finețe spirituale.

Firește există a deosebire. O activitate de negațiune, distrugătoare dacă voii, trebuie să și aibă rostul ei în literatură. Atmosfera artelor cere adese ori să fie curățită și pururea păzită de invazia falșelor reputații. Cu cât intrușii și inutibilitățile, cu cât existențele parasitare vor fi mai

repede izgonite, cu atât condițiile de activitate ajung să fie mai normale. Dar pentru munca aceasta, cu înalte răspunderi, îi trebuie rarul talent de observare și speciali abilitate a procedărilor sigure, pornite din îndemnuri curate.

Nu de acești distrugători este însă vorba de data asta. Domnul Maiorescu, de pildă, a făcut și dânsul parte din aceștia și istoria literară ne învață, că d-sa nu făcea nici un rău, dacă trata pe mai mulți înși cu lozince »în lături!« Ne gândim numai la cei ce pornesc din îndemnuri personale și din amorul propriu jignit. Vorbim mai mult de exploziile elementare și aiât de variate ale instințului omenesc, din cari ori ce gest frumos și orice scop superior lipsesc cu desăvârșire.

Subiectul nostru a devenit actual și prin următoarea întâmplare caracteristică.

La »Teatrul Național« s'a jucat de curând piesa modernă »Modelul«, a scriitorului francez Henry Bataille. Din dările de seamă asupra reprezentației s'a remarcat o simțitoare nemulțumire a recenzenților împotriva traducerii, făcută de dl Gh. Ranetti. Cică finețele de spirit și de limbă ale lui Bataille ar fi fost interpretate într'o românească vulgară de jargon. Și acela, care s'a revoltat mai tare și a scris mai precis împotriva acestor barbarii stilistice, a fost croncarul »Vil-torului«, poetul I. Minulescu, cunoscutul autor al »Romanțelor de mai târziu«.

Ceeace a scris dl Minulescu nu era decât purul adevăr, exprimat într'o formă cuvîntoasă și mai era o datorie a sa de a lua apărarea frumuseții limbii, împotriva abuzului dovedit. Traducă

torului, d-lui Ranetti, după toată logica oamenilor cum se cade, nu i mai rămânea decât să și recunoască rătăcirea și să-și dea mai multă simțință cu altă ocazie. Fire sensibilă însă, coardă simțitoare, jignit în orgoliul său de stilist, dl Ranetti apucă drumul spiritelor inferioare, porneste stratagema distrugătorului comun, cu epitete calomnioase și cu epigrame pline de noroi intelectual la adresa poetului, pe care îl numește acum »Miorlăescu«. Cuvintele îi miroase de o poștă, ura și răzbinarea tremură în fiecare rând și, fără să se gândească, vrând să distrugă pe un poet de talent, nu face altceva decât să-și desvâlășcă un coif otrăvit din sufletul său propriu.

Și episodul nu s'a închis încă. Jignitul pe dreptate va continua poate cu râvna sa de-a distruge și potolirea setei sale de răzbinare, fără se simtă cum toate aceste trivialități nu se resfrâng decât asupra sa.

Despre procedările »Vieții Românești« încontra lui Emil Gârleanu ce se mai zicem? Am relevat odată la acest loc, ce greșit lucru este, să încerci a inaugura o goană sistematică, cu vădite tendințe de-a face șicane, unui autor, ale cărui merite de cugetare și de simțire nu mai pot fi trase la nici o îndoială. Și am arătat cum »Viața Românească« din Iași, contrar acestei elementare datorii și din motive pe cari nu voim să le cercetăm mai de-aproape, a luat la ochi pe un autor consacrat, pe unul din cei mai limpezi și mai fini prozatori de astăzi. Noi nu voim numai decât să acuzăm pe criticii numitei reviste de ignoranță și de insuficiență, când este vorba de-a pătrunde

a răsărit concepția aceasta materialistă a istoriei. Ne probează ele, că temeliile pe care sânt așezate luptele noastre politice stau și azi neclintite, rezistând atât de solid atâtor curente mari de idei cari au umplut un moment cu sgomotul lor lumea, pe cari le-am văzut pe rând prăbușindu-se.

Tratatul cu România. Sub titlul acesta »Pester Lloyd« publică următorul comunicat :

Ziarele înregistrează știrea ce-o primește »Vossische Zeitung« din București, anume, că tratativele dintre guvernul ungueresc și conducătorii Românilor din Ungaria sânt urmărite de cercurile competente din București cu cel mai viu interes și că, după știrile mai noi sosite la București, ministrul-președinte contele Khuen-Héderváry și contele Tisza, care a luat parte activă la această acțiune, ar și fi admis punctele principale ale Românilor, așa încât se poate aștepta ca aceste tratative să se termine în curând cu cel mai bun rezultat.

Partea întâi a știrii, anume că cercurile din București urmăresc tratativele cu cel mai viu interes, o credem bucuros și cercurile din București pot fi convinse că guvernul ungueresc va face tot ce-i stă în putință pentru a duce tratativele la bun sfârșit. Regretăm însă că sântem nevoiți a contesta cu toată hotărârea celealalte afirmații, cuprinse în știrea de sus. Nici ministrul-președinte contele Khuen-Héderváry și nici contele Tisza n'au admis programul care le-a fost prezentat din partea conducătorilor Românilor din Ungaria. — Dimpotrivă, pentru a nu fi rău înțeles, adăugăm că guvernul ungueresc e și acum gata a înțelegi cu cea mai mare bunăvoință toate cererile ce i-se aduc la cunoștință. Conducătorii Românilor însă — nu putem deosebi la sfatul, sau mai bine zis la instigația cui — la fixarea cererilor lor s'au pus pe un punct de vedere pe care nu poate să-l accepte nici guvernul contelui Khuen

Héderváry și nici vre-un alt guvern ungueresc. Conducătorii Românilor în stadiul din urmă al acestei chestiuni au tratat ca putere cu putere.

Trebuie să constatăm cu regret că au fost rău sfătuiți. Câtă vreme vor observa acest punct de vedere, conaționalii lor vor trebui să aștepte încă multă vreme împlinirea cererilor lor. Noi în repetite rânduri ne-am exprimat dorința vie ca împăcarea aceasta să se facă și o exprimăm și-acum. Românii din Ungaria, adică conducătorii lor, nu pot să urmeze un sfat mai bun, decât să părăsiască cât mai în grabă punctul lor de vedere, pentru a face accesibile poporului reprezentat de ei roadele unei astfel de împăcări.

Alegerile congregaționale în comitatul Murăș Turda. În toamna aceasta se vor face alegeri de noul membri în congregația comitatului nostru, pentru viitorul ciclu de 6 ani. Considerând marea importanță ce au aceste alegeri pentru situația noastră în comitat, convoc pe fruntașii acestui ținut la conferința de organizare ce se va ține în 17 Noembrie, Jol, după amiază la orele 3, în localitățile Institutului de credit Murășeana în Reghin.

Din încredințarea clubului comitatens

Dr. Ioan Popescu
președinte.

Pretențiunile militare unguerești în fața ședințelor plene ale delegațiilor. Ni se anunță din Budapesta că ieri a fost distribuit delegațiilor raportul subcomisiunii militare unguerești, cuprinzând pretențiunile militare unguerești. Pretențiunile acestea osândite să facă an de an disonanța desbaterilor delegaționale, anul acesta sânt formulate în mod mai sumar decât în trecut și se mărginesc a indica numai în general natura concesiunilor aliate. Ele sânt următoarele : Comandele armatei să fie adresate în viitor și industriei unguerești, așa fel ca aceasta industrie să profite în acelaș grad ca industria austriacă din budgetul armatei. Ministrul de război, conform promisiunii ce-a făcut, să cultive spiritul ungueresc în armată și să recurgă la mijloacele cele

mai potrivite a răspândi și generaliza cunoașterea limbii unguerești în cercul ofițerimii statului major. Cabinetul de război să nu comande vase noul la stabilimentele tehnice pentru marină, decât cu încuviințarea prealabilă a celor două guverne. Pensiunile militare, cari dupăcum se știe, au fost anul acesta ameliorate de către monarhul, fără aprobarea parlamentelor, în viitor, de asemenea numai cu încuviințarea parlamentelor să poată fi ameliorate ori reduse.

Delegațiunea ungară ne promite deci o discuțiune tot atât de displăcută și de oșioasă ca și cea din ședințele subcomisiunilor, — dar firește că și tot atât de zădărnice.

Incidentul dela Turtucaia. Înregistrind știrea din ziarele din România despre demersurile făcute de delegațiunea română pe lângă guvernul bulgar în vederea redeschiderei școlii dela Turtucaia, ziarul »Balkanska Tribuna« scrie :

»Nu putem ști dacă această știre e întemeiată, dar în cazul când guvernul român a făcut astfel de demersuri, nu rămâne decât să ne mirăm de cerințele și amenințările României, căci nicăiri în lume, în state cu pretenții la drept și civilizație, așa ceva nu s'a pomenit.

Nu poate un stat străin să ceară dela altul deschiderea sau închiderea de școli locale, subordonate în totul legilor locale.

Sântem de părere, de asemenea că România nu poate închide școlile bulgărești la dânsa numai din motive diplomatice, căci aliminteri ea ar dovedi că nu are n'ci legi, nici ordine.

Repetăm îndoiala noastră că guvernul român a întreprins vre-o acțiune diplomatică în urma incidentului dela Turtucaia și ne place a crede că relațiile dintre Bulgaria și România nu se vor strica dintr'o asemenea cauză.

Teroarea jandarmilor în Ungaria. Citim în »Seara« din București : Dela frații noștri din Ardeal primim știri alarmante cu privire la teroarea sistematică a jandarmilor unguri. Isprăvile acestor instrumente de tortură ale guvernului «împăcării» întrec ori și ce închipuire. Nici pe vremea fatmosului sânap Bánffy nu se săvârșeau acte mai nelegiuite și mai brutale din par-

în sufletul unui artist. Cunoaștem sentimentele lor și-i socotim în stare să judece literatura curentă, având chiar uneori prilejul de-a ne solidariza și noi cu vederile lor. Dar ne luăm voie a crede, că procedura față de Gârleanu este o prea mare abatere din calea obiectivității și un prea vădit abuz în serviciul de informație. Nu mi vine a admite, că la o revistă, în care dl Spiridon Popescu și alți prozatori cu totul lipsiți de artă, găsesc atâta admiratori sinceri, dl Gârleanu să nu întâmpine nici o urmă de considerație. Căci ar fi acesta un trist certificat de pătrundere critică pentru nenumărații critici ai revistei.

Într'adevăr, începând cu malițiozitățile doamnei Eran, care, cum am spus, nu volestă de loc să sîntă grația și firea feminină din proza d lui Gârleanu, până la cel din urmă număr al revistei leșene, subtilul nostru autor al lumii, care cuvântă și mai ales al celeia ce nu cuvântă, este tratat după toate regulile distrugerii ideale, e »trat la vale« în înțelesul strîns al cuvântului și tratat cu ironii și înșepături. În cel mai proaspăt număr facalite îl denunță, că la »Universul«, unde Gârleanu colaborează, blejmul autor și entuziast ofițer ar face literatură antiidolastică. O spune aceasta — ca reproș? — »Viața Românească«,

în coloanele căreia s'a tipărit mai întâi poezia lui Viăhuță cu revoluția țărănească!...

În fond acest fel de prigoniri sânt niște mărșăviri și nu au puterea de a distruge. Dar cum în stabilirea valorilor și în împărțirea dreptății trebuie să fie mai mult echilibru, încercări de aceste de nesocotire, sau de bagatelizare procură un prejudiciu mai mult revistei, care le face, decât autorului luat la înlăt.

De altfel Gârleanu nu este nici el totdeauna cruce de biserică. Cu meșteșugul lui de a evita să spună lucrurile pe șleau și de a îmbrăca multe gânduri în forma mincinoasă a simbolului, el tipărește adeseori schițe, sau parabole, în cari încadrează anumite tipuri, cari îl prigonesc și i tulbură clipele de muncă febrilă. Și tipurile lui, prezentate în pilde și asemănări își au în realitate o proprie semnificație. Puțină mâncărime distrugătoare are și d sa. Așa a plăcut foarte mult schița d sale recentă despre »Insecta literară«. E adorabilă »insecta« asta, pe care ar vrea s'o distrugă dl Gârleanu.

Ea se hănește, în mod parazitar, din pomul literaturii și o găsești la orice gazetă, oploșită

unde-va într'un colț tănuț și abia eșită din găuaceea anonimului, de unde te urmărește neconținut cu scâncetele sale nevoiașe. O găsești la orice revistă, o broască umflată, ervinocefală, tipul cel mai vulgar al orăcăitoarelor. Impertinente, ca orice insecte rahativore (filologii să nu se supere de acest adjectiv!), stilști absurzi și înguști ca lăncu Bacabașa dela »Epoca«, inconștienți ca ceata lui Calon, toți se atarnă, ca niște infuzorii abjecte, de tine și-ți dau senzația unui vis urât, avut după o noapte de veghere.

Da, are dreptate Gârleanu, există într'adevăr această droaie de insecte rozătoare. Dar să nu se sinchisească! Dai într'una singură și urli familia întregă. Calci cu un picior, și dacă ai greutate, strivești o duzină. Nu le atinge însă, căci aerul se strică!

Să ne oprim aci. Concluzia e destul de convingătoare. Rezultă limpede, din cazurile aceste, că nici adversarul bosumfiat, care își jură răzbu-nare, nici criticul nedrept cu intenție, care-ți face nedreptate, nici insecta lipitoare, care se înfige dușmănos în munca ta, nu pot fi decât tuiburătoare vremelnice a operei tale. Ceeace este prin

Fabrică de parchete,

Cluj—Kolozsvar.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărimă, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a dușmelelor.

tea jandarmilor infipti in satele românești ale Ungariei.

Nu mai încapă îndolală că paralel cu acțiunea de împăcare foarte suspectă, a conșilor Khuen-Héderváry și Tisza, există o acțiune de terori-zare prin jandarmii cari ascultă de poruncile și nistrului »Cavaler al Coroanei României« Ieszenszky, secretarul general al ministerului de interne.

În satele pașnicilor români, conflictele provocate de jandarmi au devenit lucruri de toate zilele. O simplă panglică tricoloră, un cântec național, o vorbă mai răspicată despre cinstita cărmuire, — și »trădătorii de patrie«, adică bieții țărani români, se văd încunjuțați de jandarmi, luați între baionete, bătuți cu paturile puștilor și țărâți la solgăbirău sau de a-dreptul la pușcărie. Dacă victimele protestează, dacă simțul lor de nevinovăție se revoltă, dacă bărbăția lor îi îndeamnă la împotrivire, jandarmul e gata să-l străpungă cu baioneta ori chiar să tragă fără de nici o milă.

Nenumăratele plângeri ale Românilor la autoritățile în drept, sânt primite cu zâmbete ironice și tot hoții de păgubași au de îndurat osânda. Se vede cât de coloz, că teroarea jandarmilor este opera autorităților administrative dela centru.

Feroțitatea și turbarea șovinistă a reprezentanților stăpânirii o caracterizează perfect următorul fapt scandalos, petrecut într'un sat din comitatul Hunedoarei. Un țaran, pe care jandarmul ungur îl rânise cu baioneta, se plânge solgăbirăului, de față cu jandarmul. Știi ce a găsit de cuvânt să răspundă reprezentantului autorității? El a privit cu dispreț pe »țărănoțul valah« și întorcându-se la jandarm, l-a striga acestuia:

»N'ai fost dăstul de viteaz, Trebula să-l împuși pe cănele de valah! Cine poartă arma statului unguresc trebuie să o poarte cu onoare deplină!..«

Furia jandarmilor nu cruță nici plâpânde de odrasle ale țarilor. Pentru grădiniile de copii ale statului, întemelte cu scopul maghiarizării din fașe, jandarmii au ordinul să ridice cu forța pe sărmanii copiiși, băieți și fete, cari n'ar avea voia părinților de a merge la fabricile maghiarizării. Asemenea fapte s'au petrecut în nenumărate sate din Ardeal și se petrec zilnic...

Totuș, guvernul dela Pesta preînde că ar hrăni cele mai frățești sentimente pentru poporul românesc și că numai »agitatorii« din partidul național ar sta de a curmezișul »împăcării«.

Situația în Austria. După cât se poate prevedea sesiunea delegațională se va sfârși în 10 ori 17 Noembrie. Îndată după sfârșitul sesiunii delegaționale — se anunță din Viena — camera

urmare pozitiv în tine, talentul tău creator sau distrugător, nu poate fi decât întunecat cel mult în trecut. Și ceace e făcut ca să rămână, sau să producă efecte culturale, își face drum prin forța inerentă. N'au fost distruși până acum decât aceia, cari merită. N'au dispărut din mișcarea literară decât neputințele goale și presumțioase. Credința aceasta ar trebui să facă pe scriitorii noștri de seamă a se socoti mai intangibili față de falșii distrugători și mai cu încredere în principiul, că talentul totdeauna trebuie să biruască. Este o chestiune de forță majoră.

și va relua activitatea. Din cauza scurțimii de timp camera va discuta numai chestiunile de urgență arzătoare, între cari modificarea regulamentului intern al camerei, prelungirea privilegiului băncii austro-ungare și provizoriul bugetar. Camera va alege apoi pe membrii delegațiilor viitoare, ce se vor întruni îndată după anul nou.

Ce privește situația guvernului ziarele cehe sânt informate că baronul de Bienerth, președintele consiliului de miniștri, ar fi întreprins pași pentru o reconstruire a cabinetului său. Informația aceasta a făcut oarecare senzație la Viena, după ce de multă vreme, nimenea nu s'a mai ocupat acolo de posibilitatea unei reconstruiri în situația dată. În Praga, unde se află în prezent punctul de gravitație al situației, știrea aceasta n'a aflat crezământ, deoarece baronul de Bienerth, cu prilejul tratativilor ce a urmat în timpul din urmă cu șefii politici cehi, n'a atins nici cu un cuvânt chestiunea reconstruirii cabinetului. Reconstruirea va deveni de actualitate numai dacă tratativele de împăcare între Cehi și Germani se vor sfârși cu un rezultat favorabil. În acest caz primul-ministru ar obține o majoritate parlamentară covârșitoare și ar putea să-și prezinte fără teamă programul de muncă.

Școalele confesionale din Bihor pierdute.

Cu pustiul zilelor de toamnă, un pustiu mai jalnic și sfâșietor se lasă acum asupra mult încercatului Bihor: lipsa de școală românească. Ea se simte în protopopiatul Alejdului, unde sânt multe școale de stat, se lățește în al Orășii-Mari și-a Beliului, iar mai mult de jumătate din protopopiatul Beiușului sânt închise, cele mai multe prefăcute în școale comunale, chiar cu învoirea directorilor noștri școlari, cari sânt preoții.

Aceasta soartă se pregătește și pentru alte școale din protopopiatul Beiuș, și Vașcău. Subprefectul din Oradea-Mare a fost la Beiuș și în cele trei zile cât a stat acolo, s'a ocupat îndeosebi de chestia școlară. Ea va fi rezolvită în așa fel, că vor fi provocate autoritățile noastre să-și clădească localuri corespunzătoare legii, posturile vacante să le îndeplinească cât mai îngrabă, căci nu se poate tolera, ca satele să rămână fără luminători. Dacă această poruncă nu se va executa, antiștiile comunale vor primi îndrumarea pentru clădirea de școale comunale.

De-aici ies la iveală două învățăminte, anume; că pe deoparte administrația se poartă față de noi cu destulă indulgență, deși forțată de împrejurări, îndemnându-ne să clădim școale confesionale, iar pe de alta că nici guvernul n'are bani pentru școale de stat pentru care de altfel are toată dragostea, și așa află remediu în cele comunale, clădite din truda noastră, pe banii noștri, fără ca în schimb să primim cât de puțină carte românească, sau să avem vre-un drept sau control asupra lor, ca și comună bisericească.

Dar în situația aceasta tristă și dureroasă am ajuns pe lângă asprimea legii, și din mila organelor noastre slabe, cari n'au

știut și poate nici nu au voit să-și facă datoria în trecut, ca să ne putem apăra în caz de primejdie.

Protopopii vremurilor trecute și protopopii noștri emeritați au dat foarte puțină importanță școlii. Ei au fost mai mult oamenii intereselor ș-a buzunarului, decât a binelui obștesc. Și așa când se va arunca glia aspră peste trupul lor rece și amintirea lor va pieri din sufletul nostru, ca și oricărui om de rând, căci nici o faptă remarcabilă nu le va justifica aceasta scumpă schinteie a recunoștinței.

Sânt nenumărate cazurile, când la o stațiune învățătoarească au fost mai preferiți cei fără pregătiri, cei fără cvalificație, decât cari s'au trudit să aibă odată pânea lor amară, în schimbul cărei totuș să aducă și și ei prinoase pe altarul neamului românesc. Așa apoi învățătorii noștri de bine, au trebuit să plece în alte părți, iar sate întregi au încăput pe mâinile profanatorilor și-a neputincioșilor.

Așa am ajuns cu școalele noastre într'un hal nemai pomenit. Cel mai dărăpănat edificiu într'un sat e școala românească, până când alături de ea se ridică, albă, măiestoasă și triumfătoare, cărciuma lui Ițig sau Nați!

Cu alte elemente conducătoare însă, începând numai cu douăzeci de ani mai înainte, am fi ajuns departe, și am putea clădi azi adevărate palate culturale românești, din jețfa credincioșilor luminați, bine crescuți cari ar fi înțeles bine rostul școlii noastre. Dar cu credincioși pe cari tu însuși i ai lăsat în întunecime decenii întregi, din nepriceperea și nepăsarea ta, nu vei face acum nici o ispravă. Ei au rămas cum i-ai crescut și așa vor și muri.

Nu te-ai îngrijit de educația lor, nu-ți vor mai fi rescunoscători. Glasul tău nu va mai avea trecere și limanul mântuirii ce poate vrei să îl cauți acum, nu va fi primit.

A trăit deci în întunec, și din aceasta întunecime vine acum școala comunală să-l mântuie!

»Și va fi rătăcirea cea de apoi, mai mare decât cea dintâi? Căci nu vei avea nici măcar pe cantorul vremurilor vechi, cu care să dai o slujbă în biserică, ca să-ți ispășești păcatele tale ș-ale credincioșilor tăi!...

Și iarăș consistoarele noastre au o procedură foarte ciudată față de școalele din Bihor. Se simte necesitatea unui contingent mai mare de învățători la sate, și cu toate acestea ce fac? Câți învățători isprăviți și neisprăviți, toți au voie să cerceteze sfânta teologie.

Și așa n-avem nici dascăli cari să rămână la postul lor, făcându-și datoria, nici preoți, apostolii vremurilor nouă, pentru paza așezămintelor noastre sfinte.

Așa sunt stările actuale în falnicul Bihor de odinioară!

Dar în aceasta clipă desnădăjduită totuș s ar mai putea mântui măcar școalele existente, dacă din centru ar veni cineva, care cu glasul lui părintesc hotărîtor să străbată

Stabilimentul medical
Dr. A. COSMUTZA
Budapesta, Ferencz körút No 29.
S'a deschis în 1 Mai 1910 pentru morburile interne, de nervi, chirurgie și urologie.
La cerința publicului stă la dispoziție în cazuri grele consultările cu cei mai renumiți profesori și specialiști din Budapesta.
Laboratoriu medical și bacteriologic.

NEUMANN M.

croitor pentru domni,
furnisorul curții ces. regale și cameriale.

Magazin de haine
pentru bărbați, copii și fetițe
IN ARAD.

la inima țaranului nostru, arătându-i foloasele ce le are din școala confesională față de cea comunală.

E mare răspunderea conducătorilor pentru turma lor și-n clipele de primejdie să se caute toată calea spre mântuire!

Senin.

Intrevederea dela Potsdam.

Politica europeană a avut ieri de înregistrat un moment de mare însemnătate pentru relațiunile dintre împărăția germană și țaratul rusesc. Țarul Nicolae, care de săptămâni și mai bine petrece pe teritoriul german a sosit ieri la Potsdam ca să viziteze pe împăratul Wilhelm. Oficial întrevederea aceasta a prezentată ca fiind lipsită de orice caracter politic, ceea ce însă nu poate să rătăcească opinia publică, căci importanța deosebit de mare ce comportă aceasta întrevedere, apare neîndoios din împrejurarea că țarul a sosit întovărășit de ministrul său de externe, Sassanov, care acum se înfățișază pentru întâia oară în rolul său politic.

În cercurile dela Berlin și Viena întrevederea celor doi domnitori e comentată cu multă satisfacție și i se atribuie însemnătatea de a fi dovedit că diplomația rusă a părăsit tendințele antigermane, năzuind în viitor spre o politică de apropiere către alianța întreită. Resentimentele provocate de anexarea Bosniei și Herțegovinei au amuțit în cercurile diplomatice dela Petersburg și bunele relațiuni dintre Rusia și alianța întreită s'au restabilit.

O telegramă din Petersburg pretinde apoi că împăratul Wilhelm ar fi dezvoltat țarului Nicolae cu acest prilej *ideea unei alianțe monarchiste întreite*, a cărei țintă ar fi apărarea principiului monarchic în Europa.

Despre întrevederea dela Potsdam sosesc următoarele informații:

Sosirea în gară și drumul spre oraș.

Pela orele zece compania de geniu a primit ordinul să facă onorurile și trenul imperial compus din douăsprezece vagoane rusești a intrat în gară, ceva mai de vreme de cum se așteptaseră.

Când s'a oprit trenul țarul îmbrăcat în uniformă de călăraș a regimentului Alexandru cu casca de tinichea și insigniile de general, împreună cu funda ordinului Vulturul negru, s'a coborât pe peron și cei doi domnitori s'au îmbrățișat, sărutându-se prietenește. Țarul avea pe piept marea cruce cu panglica ordinului Vulturul roșu. După salutul împăratului și al regimentului său, țarul a strins mâna ducilor și salutând pe cancelarul imperial și celelalte somități a plecat spre oraș în sunetele Marșului Alecsandru, în trunte cu compania de geniu. La ieșirea din gară cei doi domnitori s'au urcat în trăsură la care erau înhămați patru cai. Și încunjuși de corpul de gardă și-au urmat drumul în vreme ce muzica intona imnul rusesc. După trăsura țarului venea Sassanov, ministrul de externe al Rusiei. Și ajungând la palatul cel nou din Potsdam, unde li aștepta regimentul întâi de pedestrași de gardă, făcând o scurtă inspecție în fața regimentului, țarul a intrat împreună cu Wilhelm în palat, unde au avut apoi loc celelalte ceremonii ale primirii.

Alianță monarchistă.

Din Petersburg se anunță: În cercurile diplomatice de aici se afirmă în modul cel mai hotărât, că împăratul Wilhelm, îndemnat de evenimentele din Portugalia, precum și de situația strâmtorată a dinastiilor spaniolă și elină, cu prilejul întrevederii dela Potsdam a propus țarului ideea unei alianțe monarchiste întreite. Membrii acestei alianțe ar fi să fie domnitorii din cele trei împărății și anume domnitorii Austriei, Germaniei și Rusiei, iar scopul acestei alianțe ar fi *apărarea principiului monarchic*. Împăratul Wilhelm și-a pus de gând să înduplece în favoarea acestei idei pe archiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul Austriei și pe țarul Rusiei, ca alianța de apărare a regimurilor monarchiste să se realizeze cât mai curând. Afară de aceasta la Potsdam vor fi discutate și chestiunile, persană și cretană.

Demonstrație socialistă.

Se anunță din Berlin: Socialiștii din Potsdam au convocat ieri o întrunire, ca să protesteze împotriva vizitei țarului. Poliția a primit ordin să îndepărteze placardele socialiștilor. După adunarea lor publică socialiștii au proiectat o retragere demonstrativă pe străzi. Numărul mic al poliștilor din Potsdam vor avea mult de furcă cu socialiștii.

Motivul întâlnirii dela Potsdam.

Potsdam, 5 Noembrie. Se pare că întâlnirea celor două capete încoronate, care era privită drept un act de curtoazie din partea țarului Nicolae e cu mult mai importantă de cum se crede. Faptul se învederează și prin felul cu care ziarele rusești tratează momentul acesta. Între altele ziarul panslav din Petersburg care în totdeauna vorbește cu o răceală evidentă despre Germania își sfârșește azi articolul de fond cu exclamația: *Trăiască Germania!*

Relațiile destul de reci cari formau politica ministrului Isvolsky față cu Germania se par că se vor schimba și Sassanov, actualul ministru de externe caută o apropiere repede de Germania, în interesul politicii rusești în orient. Încă nu se știe cu siguranță despre ce se va vorbi la această întâlnire, dar e cert că idela fantastică aruncată de un ziar german despre o eventuală alianță a domnitorilor, e cu mult prea nelămurită decât să poată fi adusă pe tapet.

Se va vorbi desigur despre chestiunea cretană și în prima linie despre evenimentele din Persia. În orice caz acesta întâlnire e un eveniment pentru politica rusă în Orient.

Deschiderea cursurilor la Universitatea din București.

Cursul d-lui N. Iorga. — *Istoria universală și istoria națională. — Rolul nostru în Orient. — Ce am dat noi vecinilor? Influențele. Datoria noastră.*

București, 20 Octomvrie.

Sânt acum nouă ani, de când dl. N. Iorga, care lucra pe acea vreme la *Istoria lui Mihai Viteazul*, deschizând cursul său universitar de *Istoria Orientului în sec. 16-lea*, își legitima noul său punct de vedere printr-o argumentare ce credem că nu e fără interes a o aminti aici:

Un popor nu trăiește izolat de viața culturală și politică a popoarelor din jurul său. El este în chip fatal influențat de anumite curente de ci-

vilizație și de anumite forme politice ale vecinilor, forme pe cari e nevoit să le înțeleagă și să le primească, să le păstreze sau să le transforme. Dar, ori cât ar fi de mic, acelaș popor nu primește numai influențe din afară, ci răspândește și el asupra vecinilor influențe ale lui proprii, își revarsă adesea prisosul vieții sale asupra celor ce-l înconjoară.

Cu a'te cuvinte viața unui popor prezintă totdeauna două forțe: Una de a primi și alta de a răspândi rezele culturii. Unificarea împrumuturilor reciproce formează civilizația omenirii, care este ca un ocean viu, unde activitatea fiecărui popor întărește valoarea lui. Intretăierea acestor valori produce o serie de culmi, cari, afirmând existența popoarelor și legitimând mentrea lor, dă complexul civilizației universale.

Civilizația omenirii nu este deci numai produsul unui singur popor, nu este cântecul solitar al unui singur instrument, ci este armonia unei întregi orchestre, formată din civilizația tuturor neamurilor. În această orchestrație, atât de unitară în armonia rezultatului, totuș fiecare instrument trebuie să-și păstreze individualitatea lui, care să-l legitimizeze local acolo.

Cercetarea și expunerea acestei individualități a culturii și politicii unui popor formează obiectul istoriei naționale, a cărei necesitate nu se poate contesta, întrucât cunoașterea de sine a unui popor este prima condiție a vieții lui.

Cercetând trecutul de rasă, de cultură și politică al unei naționalități, arătând influențele primite și contopirea lor în o formă proprie, un popor dă semne de viață, arată că nu trăiește izolat în mersul întregii omeniri, și că e conștient de menirea ce i-o impune viața lui istorică. Pentru noi Români, cu atât mai mult trebuie să avem o astfel de țintă, cu cât vitregia vremurilor ne-a adus adesea în trista situație de a ni se contesta de dușmanii noștri până și drepturile cele dintâi ale existenței noastre culturale, politice și teritoriale.

Pentru ajungerea acestui scop, cunoașterea istoriei universale pe lângă istoria națională este de asemenea de mare folos. Istoria legăturilor dintre popoare, a influențelor de puteri ce decurg din influența de civilizație — care este istoria universală — ne poate arăta și mai bine rolul și menirea noastră. Studiind istoria universală, și dând de influențe de ale noastre, naționale la popoare în afară de limitele teritoriului nostru de astăzi, sântem conduși a ne lămuri despre rolul nostru din trecut și deci a ne făuri un ideal, care să continue conștiința noastră de civilizație.

Anul acesta, dl. profesor N. Iorga, s'imbândă-și cursul de istorie universală, sub titlul *Elementul românesc în istoria civilizației popoarelor răsăritene*, — rela punctul de vedere amintit în lecțiunea sa de deschidere a cursurilor, d'ea discută acest punct de vedere, cu mult mai multă dovedire de fapte și cu o concepție mai unitară în privința ideii despre istoria patriei și a punctelor ei de atingere cu istoria lumii.

Prelegerile d-sale nu sânt un amestec de cercetare în domeniul încredințat profesorului de istoria Românilor, ci o contribuțiune la adevărata cunoaștere a orientului european, prin mărirea elementului românesc în această parte a Europei. Argumentarea d-lui Iorga în esență este următoarea:

Constatarea istorică de fapt dovedește că istoria neamului românesc nu trebuia mărginită la anumite hotare geografice, ce delimitază un anumit teritoriu, pe care împrejurările politice, cu grele lupte, au îngăduit a se încheaga statul românesc în forma lui actuală. Numărul Românilor e mult mai mare și în afară de hotarele regatului.

Prin masa și întinderea lui, formând o unitate sufletească nedespărțită și cu aceleași tendințe culturale, poporul românesc este capabil să im-

Dési Mór

CLUJ—KOLOSVAR, str. Szentegyháza nr. 6.

vopsitor și curățitor chimic
de haine

Fabrica: str. Sörház nr. 1.

Vopsește și curățește după sistemul școale
de specialitate din Germania!

Specialist în vopsirea hainelor de doliu.

!! Dési vopsește, curățește !!

puna anume forme și direcțiuni vecinilor ce-l înconjoară, sau străinilor, în masa cărora trăiește. După cum într'un conglomerat fie care pietricică, rotunzită de valurile vremii, cari au rupt o din stinca neamului, își păstrează individualitatea sa în masa, în care e închisă.

Altă dată am fost și mai mulți decât sântem acum. Noi reprezentăm în Orientul Europei marea lume romanică, ea însăși reprezentanța unei forme neplătoare de suflet și de cultură. Sufletul și limba noastră de azi a atâta origina această a noastră neîntrecută în Orient. În adevăr, limba noastră e romanică și, pe lângă măturile materiale ale romanității în Orient, — pietre de morminte, ruine, inscripții și fântâne, limba, este prima și cea mai puternică dovadă a existenței nemurului nostru. Oraul, mintea și sufletul nostru dovedesc mulțimea noastră de odinioară și ne indică în același timp ce legături trebuie să avem cu popoarele înrudite din Apus. Noi trebuie adesea să cunoaștem Apusul nu spre a deveni occidentali în Orient, precum nici a fi orientali în Orient nu ne este permis, ci, conștienți de originea noastră, mândri de menirea ce ea ne-o împune, să avem clară conștiința împlinirii datoriei încredințate nouă de întreaga desfășurare istorică a vieții noastre trecute. Astfel, conștienți de moștenirea romanității noastre în Răsărit, trebuie să ne pătrundem, că nu trebuie să ne reclamăm acea moștenire decât recurgând la energia noastră, prin o muncă îndelungată și stăruitoare în domeniul cultural.

Romanitatea răsăriteană a fost creată de durabila energie romană, dominând rasa prin același suflet, cultură și sub același raport cetățenesc și moral. Negura, care a ascuns, dar care a înlesnit transformarea și creșterea lumii în evul mediu, își are senzul prin contribuția de transformare ce i se datorește. Ea n'a fost în stare să distingă puterea domnitoare a elementului romanic în Orient, și noi, străguri urmași ai Romanității aici, am fost aceia, cari am înlesnit această prefacere. Nici un popor barbar venit în aceste părți nu a putut scăpa de influența fatală ce le-o împuneau noi. Și nu numai ca cultură, dar până și în înlăturarea fapturilor lor fizice se observă influența noastră. Astfel Slavi, cari odinioară erau atâți de mulți, nu pot făgădui prefacerea, la care i-am silit să ajungă. Ungurii chiar, n'ar avea făptura fizică de astăzi și nici o mulțime de calități intelectuale, dacă n'ar fi fost primeniți de stratul slavo-român, cu care au venit în atingere. Fără transfuziune de sânge romanizat, Ungurii ar fi rămas ca Tătarii de astăzi, nediscutabile rămășițe ale stepelor mongole. O mulțime întreagă de elemente și energii romane s'au cheltuit de noi pentru străini, adesea cu paguba noastră înșine. Pierderea aceasta este desnaționalizarea unei mari părți a Romanității, care se continuă și astăzi, dar pe care sântem datorii a o opri prin întărirea inimii nației noastre, prin cultura energia noastră.

Să facem dar bilanțul contribuțiilor noastre la formarea națiilor vecine, să încheiem socotelile cu acești vecini, arătându-le noi energia noastră națională cheltuită pentru ei și apoi, conștienți, să ne întărim cultura noastră proprie, spre a ajunge în stare să radicem același influență, ce am avut o altădată.

Dupăcum se poate înțelege din acest scurt rezumat al lecțiunii de deschidere al diul Iorga, cursul său de anul acesta va fi de un capital interes prin mulțimea de probleme ce le pune în discuție și nouăta inteligentă a tratării lor. Ar fi bine, din acest punct de vedere, ca lecțiunile diul Iorga să fie publicate, dacă nu în întregime cel puțin în rezumat, spre a putea urmări și marele public românesc această chestiune atâta de palpantă pentru neamul nostru românesc.

I. S.

Scrisori din București.

Pățania unui ofițer român în Bulgaria. — Un terorist. — Societatea »Carmen« în Basarabia. Statua lui Cuza. — Comunicatul bulgar cu privire la cazul dela Turtucaia.

București, 21 Octomvre.

Un excelent ofițer dela regimentul de infanterie din Constanța, locotenentul Marin Popescu, socotindu-se nedreptățit de superiorii săi, spre a se liniști, se folosește de concediul ce-l avea și face o călătorie până la Rusciuc în Bulgaria. Aici este însă recunoscut și, bănuind ca spion este arestat și ținut două zile în închisoarea militară din Rusciuc.

Se cunoaște asprimea, cu care sânt pedepsiți spionii. Situația locotenentului Popescu era atâta mai gravă, cu cât presa din București tocmai acum se alarmează de prezența mulțimei de spioni bulgari în România. Mulți dintre aceștia au și fost arestați de autoritățile române. Ce era să facă bietul locotenent spre a scăpa din încurcătura? Inventează un basm, care a fost crezut de autoritățile bulgare. Spune că se simțea persecutat în armată, că nu mai putea suferi tratamentul sever al șefilor săi, că s'a hotărât să fugă din armată și să se stabilească în Bulgaria. A arătat și orașul în care voia locuiască: Filipopoli. După două zile de arest, locotenentul Marin Popescu este pus în libertate. Odată scăpat, el declară că și-a luat seama, că-l mistue dorul de țară și că se reîntoarce la regimentul său, oricari ar fi pedepsele ce și-le va atrage. Încă de a doua zi își face bagajul, se imbarcă pe un vapor și și vine la Giurgiu. Aici povestește cele petrecute și arată situația în care se găsea. Înainte de expirarea concediului se reîntoarce la postul său.

Acesta e istoricul peripețiilor dezertării locotenentului Marin Popescu. Ziarele însă se vede că n'au luat în considerare situația grea în care se afla tânărul locotenent. Căci, decum s'a stat despre nesocotitul lui pas, eu scris coloane întregi despre acest fapt într'adevăr senzational. Căci, pentru cine cunoaște spiritul de disciplină ce dominește în armata română, dezertarea unui ofițer constituie în adevăr un fapt senzational. Autoritățile militare, convinse fiind de nevinovăția ofițerului, n'au porinit nici o cercetare în contra lui. Dar altfel nici nu poate fi vorba despre o dezertare atâta vreme cât numitul ofițer era în concediu. Totul se reduce la o pățanie tragicomică, din care locotenentul Marin Popescu s'a ales cu epitetul de »dezertor«.

Un proces interesant s'a judecat ieri la tribunalul din București. Junele Iancu Ștrulovici, fost angajat comercial la marele magazin »Au bon Gout«, după ce fu dat afară din serviciu, se gândi la un mijloc de a putea s'ajunge cât mai repede la parale. După modelul eroilor din romane de senzație pe cari le a citit, a recurs și el la banalul sistem al scrisorilor de terorizare. A scris domnului M. Blanck, directorul casei de bancă, o scrisoare, prin care i cerea să-i trimită suma de trei mii de lei, căci altfel îi va pune capăt zilelor. D. Blanck a înalțat scrisoarea șefului siguranței generale. Un agent de poliție a fost postat la ghișeu unde se dau scrisoriile post-restant. Când Ștrulovici au venit să vadă dacă i s'au trimis banii ceruți, ei a fost arestat și înalțat parchetului.

Procesul s'a judecat ieri. Având în vedere faptul că delictul nu s'a putut comite, că, așa cum a încercat Ștrulovici să pună mâna pe parale era imposibil să nu fie prins, având în vedere și etatea lui — junele terorist e de 19 ani — tribunalul l-a condamnat la patru luni închisoare.

Societatea corală »Carmen« de sub conducerea maestrului Chiriak a întreprins un turneu artistic prin țară. Marți numita societate a dat

un concert, care a avut un succes strălucit, la Craiova. De aici s'a îndreptat spre Slatina. Cu ocazia banchetului oferit de Craioveni maestrului Chiriak, un fruntaș a făcut propunerea ca societatea »Carmen« care a dat concerte și în Ardeal, Bănat și Bucovina să facă o excursiune în Basarabia, unde trăiește încă sentimentul național și unde cântecul românesc n'a fost uitat. Influența concertelor date de »Carmen« ar fi cât se poate de binefăcătoare asupra fraților basarabeni.

Maestrul Chiriak a răspuns că ideea aceasta este cât se poate de frumoasă și că va căuta să o realizeze, probabil chiar în primăvara asta. Ar fi în adevăr un mare merit al acestei renumite societăți, care ar contribui prin puterea cântecului la păstrarea unității noastre sufletești.

Se cunosc discuțiile, cari au avut loc cu privire la așezarea statuei ridicată lui Cuza-Vodă la Iași. Naționaliștii, nemulțumiți cu piața nouă oferită de primărie au cerut să li-se dea pentru statuia marelui domnitor Piața principală a orașului, Piața Unirii. După multe ezitări, cererea lor a fost satisfăcută. În timpul din urmă s'au ivit însă noi dificultăți. Spre a putea fi așezată statuia în acea piață trebuiau făcute o samă de exproprieri, cari necesitau mari cheltuieli.

Cum comitetul nu dispune de fonduri, în ședința de aseară, dl Ghica—Deleni a propus să se renunțe la Piața Unirii și să așeze statuia lui Cuza tot în Piața Nouă. Propunerea a fost primită. Cum însă atât în public, cât și între membrii comitetului statuei, această hotărâre a produs mari nemulțumiri, se crede că se va reveni asupra ei.

Guvernul bulgar a dat un comunicat cu privire la școala românească din Turtucaia. Iată, care este situația actuală, după acest comunicat:

Profesorii români Ionescu și Nucelescu sunt destituiți și puși în urmărire judecătorească. Ei au fost arestați și liberarea lor s'a făcut numai în schimbul unei cauțiuni. Elevii români, în urma actelor de teroare ale autorităților bulgare, au părăsit școala românească înscriindu-se la școala bulgară. Astfel acest centru de cultură al fraților de peste Dunăre deocamdată rămâne în pădăgînă.

După ce comentează toate acestea, ziarul bulgar »Baikanka Tribuna« își exprimă mirarea că guvernul din București a intervenit pentru re-deschiderea școlii din Turtucaia. Și mai mult se miră (!) de hotărârea de a se lua dispoziții față de școala bulgară din București, drept răspuns celor petrecute cu școala română din Turtucaia »Noi credem, scrie numitul ziar, că România nu poate închide școala bulgară din București numai pentru simple motive diplomatice. Ne îndolm că guvernul român va fi întreprins vre-o acțiune diplomatică cu privire la cazul dela Turtucaia și ne place să credem că acest caz nu va contribui la răciră raporturilor dintre România și Bulgaria«.

Correspondent.

Scrisori din Sibiu.

— O deziluzie pentru mulți cititori. —

Cel mai fericit om e astăzi în Sibiu dl Dr. Petru Span. Pimbându-și obezitatea patriarhală pe »Bretter«, dela Brote până la Barbu (100 de metri în 20 de minute), nici nu-i pasă de lumea asta preocupată de o singură chestie: cine este autorul enigmaticelor scrisori din Sibiu? Iatons de curând din Lupă, se simte nespuse de fericit că e singurul om care n'a fost încă bănuț că ar fi autorul acestor scrisori. Cercul se strânge însă și în jurul autorului și Dr. D. Moldovan, avocatul român venit din America, e convins că nu vor trece doi ani și se va ști cine își permite

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumoase, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile **Székely și Réti** din Marosvásárhely, (Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în ori-ce parte a Ardealului. - Atelier de primul rang. Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

să-și bată joc de onorabilitățile noastre tradiționale.

În Sibiuu circula de câteva zile o listă, iscălită până acum de 70 de înși, cari toți declară că nu au scris ei scrisorile din Sibiu. În fruntea iscăliților e venerabilul academician Marienescu, urmează Șuluțu, președintele Asociației, redactorul Telegrafului Păcățianu, vicarul Pușcariu și alții. Dl. I. A. de Preda a refuzat să iscătească lista, declarând că lumea și fără declarația lui e convinsă că nu e el autorul scrisorilor. Și dl. Preda e crezut pe cuvânt.

În restaurantul lui Brote ajunge să stai singur la o masă pentru a fi bănuț că tu ești autorul scrisorilor și să fi privit cu un deosebit respect. Lumea așteaptă aceste scrisori cu o resemnare fatală. »Aceste scrisori sânt ca boala de unghii la vite — a zis simpaticul profesor Aurel Bratu într-o zi — trebuie să trecem cu toții prin ea. E o deosebită plăcere să vezi Luniu fețele celor cari n'au fost pomeniți în scrisori. Mai fericit e asesorul Volcanu că a scăpat atât de lefțin, când se aștepta să fie luat la țintă mai cu temel.

De altminteri Sibiuu trăiește în veșnice senzații. Eugen Goga a plecat (în fine!) la București, unde de săptămâni de zile se pregătise să plece; tot la București pleacă și secretarul Asociației O. C. Tăslăușanu ca să se înțeleagă cu cel mai nou critic român Vasile Savel, care e mult mai inteligent decât s'ar putea concluda din cel mai nou volum de critice publicat zilele trecute (dovada inteligenței sale e că s'a împăcat cu Chendi, pe care vreme îndelungată îl injurase); Iuliu Enescu, regizorul reprezentațiilor teatrale românești, pleacă pe un an în străinătate pentru a face studii; Dr. Beu s'a apucat să învețe contabilitatea dublă în vederea postului de director la »Albina«; iar Liviu Brote, proprietarul restaurantului din palatul Habermann, s'a pornit să scrie drame (dacă scriitorul Gherea s'a făcut birtaș, de ce n'ar putea să se facă și birtașul scriitor?)

Și mai avem o senzație: a sosit la Sibiu poeta dela Brașov Ecaterina Piliș, în care domnișoara Doctor a descoperit o rudă (după ce au apărut criticele elogioase despre volumul ei de poezii) și o plimbă zi de zi pe sub arini ca să dovedească lumii cât de mult apreciază poezia.

Alte noutăți avem puține: »Autoritatea« câștigă mereu autoritate mai mare; Hociotă îl injură și astăzi pe Dobre care l'a luat mireasa; »Luceafărul« își urcă abonamentul; casierul »Luminea« a trecut la ortodoxi; tipograful Bratu vrea să urmeze pilda ploșniței dela Pesta; »Domnul Ghiță« și-a comandat o ediție nouă din operele lui Kant.

De altminteri nimic nou deocamdată.

Spada.

Pilda lui Birăuț.

Primum următoarele rânduri:

Onorată Redacțiune!

Vă rog binevoiiți a-mi da loc în ziarul D. Voastră într-o afacere personală, dar de importanță simptomatică.

Acum trei luni, subscrișul am fost angajat prin mijlocirea dlui Octavian Goga ca redactor la »Foala Poporului« din Sibiu. Punctul întâi al angajamentului prevede ca dreptul de-a redacta în mod exclusiv ziarul să-mi revie mie. Ieri, în ziua de 3 Noevre însă, proprietarul editor al ziarului, dl. Nicolae Bratu a crezut de cuviință a-și asuma rolul de șef al redacției și a încercat să exercite asupra redactării ziarului o cenzură nepermisă nici de condițiile angajamentului, nici de ordinea morală a lucrurilor. Mi-a declarat că nu publică un articol intitulat »Rușinea zilelor noastre«, îndreptat împotriva matrapzilor curilor prea cunoscute ale lui Dimitrie Birăuț directorul »Luptei«.

Din întâmplare autorul articolului nu sânt eu, ci un prieten. Lucrul acesta nu importă însă deoarece articolul a fost scris după o înțelegere prealabilă cu mine și exprima într-o toate și verile mele.

Am socotit că prin fapta sa dl. Nicolae Bratu a încălcat condițiile angajamentului și am considerat actul său drept un act de demisiune adresat mie. Încercarea sa nu poate fi calificată decât drept o încercare de viol moral asupra convinșerilor unui ziarist. După părerea sa se pare că ziaristul nu i decât un simplu sămbrias, ca culegătorii săi, dator a scrie după ordinele sale în tocmal cum culegătorul e dator să culeagă orice manuscris, în schimbul salariului ce primește.

Este interesant să se aște și motivele pentru cari dl. Bratu mi-a refuzat publicarea articolului. Iată ce-mi scrie într-o scrisoare: *Foala Poporului* a fost, este și va fi totdeauna foale imparțială și care nu se amestecă în afaceri personale cari nu au avut și nu au legătură cu foala aceasta! În altă scrisoare dl. Bratu se răstește astfel către mine: »În calitate de redactor responsabil și proprietar în senzul străns al cuvântului (?) peste »Foala Poporului«, nu pot publica articole personale și tendențioase, cu una cu două». (Apreciați, vă rog, stilul!)

Cred că nu este astăzi nimeni cine să lăgă dulască chestiunii Birăuț un caracter public. Ea e un simptom de boală și de îngrijitoare infecție morală. Datoria noastră a gazetariilor și a gazetelor naționale e de a împiedica întinderea acestei infecții care poate molipsi corpul neamului întreg.

Tăcerea sau cruțarea față cu afacerea Băurii ar fi un păcat național.

Pentru dl. Bratu afacerea însă e o »afacere personală« și nu are »legătură cu foala aceasta« (»Foala Poporului«). Va să zică după părerea d-lui tipograf editor Bratu numai afaceri cari au legătură cu foala sa se pot publica.

Dacă aș admite chiar dreptul de cenzură al dlui Bratu asupra ziarului, ar rezulta lucruri ciudate. Afară de titlul ziarului prețul abonamentului și poșta redacției orice manuscris ar putea fi lovit de cenzura proprietarului căci nu are »legătură« cu ziarul. Am ajunge să se spuie despre zărele noastre, cea ce s'a spus despre *Neue Freie Presse*: că afară de titlul ziarului tot cuprinsul lui e de vinzare.

Sub pretextul »chestiilor personale« aproape toată partea politică a ziarului ar putea fi scoasă din ziar deoarece aproape orice critică politică se adresează nu numai idelilor ci și persoanelor cari le reprezintă. Înțelepciunea d-lui editor proprietar ar putea să elimineze de pildă ori ce critică la adresa primului-ministru, a șefilor politici adversari și orice atac la adresa unor persoane politice ca dl. Héjerváry, Tisza, Apponyi etc. ar trebui să dispară, fiind, după părerea proprietarului, plină de »personalități« și pe de asupra fără »legătură« cu ziarul.

Vedeți Dv. unde ar ajunge lucrurile dacă redactarea unui ziar s'ar încredința înaltei competențe și judecății autorizate a unui tipograf ajuns proprietar de ziar.

Singura obiecțiune care ar putea avea aparența seriozității ar fi acela că conflictele și certurile dela conducerea partidului nu trebuiesc discutate în fața poporului, spre a l feri de impresia dezagreabilă ce trebuie să producă. În această privință cred că toți oamenii cu judecată sânt de părerea că trebuie să se dea tuturor chestiunilor publice cea mai largă publicitate. Ea singură poate asigura mersul bun și încrederea deplină în sănătatea organismului nostru național, străbătându l ca un larg curent de premenire și curățire a atmosferei publice de mișiunile morale.

Dar afacerea Birăuț atinge conducerea partidului, cel puțin așa cum era pusă în acel articol. Partidul și-a spus părerea despre Birăuț, invitând lumea românească la boicot contra ziarelor lui Birăuț. Și apoi afacerea a fost discutată cu francheță și de alte ziare pentru popor, bună oară de »Gazeta de Duminecă« și de »L'bertatea«, cea mai răspândită din zărele de acest fel. În sfârșit spre a dovedi că nu am discutat în ziar, câtă vreme l-am redactat, conflictele interne și chestiunile delicate din sinul partidului, amintesc faptul că nu am scris nici un cuvânt despre discuția ivită în jurul »părerilor libere« din »Tri-

buna«. De sigur nu pentru că nu aș avea o părere, oricât de modestă în această chestiune, ci pentru că am socotit că nu trebuie să etalăm în fața poporului neajunsurile de cari suferă mersul lucrurilor în partid.

Am însă indicii că motivele cari au călăuzit pe dl. Bratu nu au nimic de a face cu principiul »imparțialității« invocat de el cu atâta sfînșenie ipocrita. Adevăratul motiv trebuie să fie o »solidaritate ascunsă între cei doi editori-tipografi Birăuț și Bratu. Discutând cu dl. Bratu asupra articolului, l-am spus că o parte de vină pentru afacerea Birăuț o poartă și toleranța excesivă a partidului. Dl. Bratu mi-a întâmpinat că atunci pentru ce lovește pe Birăuț și nu partidul? Va să zică dl. Bratu nu ar fi refuzat să publice un atac la adresa partidului, dar a fînșut să cruțe cu orice preț persoana atât de scumpă a lui Birăuț!

De unde și pentru ce această solidaritate între Birăuț și Bratu? Nu pot să știu. Știu însă dela dl. Bratu însuș că a vizitat, vre-o câteva săptămâni în urmă, Budapesta și atunci a avut o convorbire cu Birăuț al cărei cuprins, firește nu pot să-l cunosc. Înainte de această vizită el avea altă atitudine față cu Birăuț. În luna August, după ruptura dela *Lupta* m'a făcut el însuș atent ca să nu uit a face un articol despre ea, și să comunic celorlor boicotul proclamat de partid asupra celor două ziare ale dlui Birăuț. Acuma însă după vizita sa la Birăuț el preferă să dimită pe redactorul său și să rămâie fără acesta decât să atingă persoana lui Birăuț.

Oricine poate înțelege deci că vizita la Birăuț a fost fatală pentru dl. Bratu. Atunci se va fi încheiat învoiala de solidaritate între ei. Birăuț va fi fost vesel că poate reduce la tăcere un organ independent care scria contra poftelor și proiectelor sale de înălțare. Avantagiile ce va fi primind în schimb dl. Bratu nu le pot cunoaște.

Pentru publicul românesc este însă un nou prilej de a se convinge cât de primejdioasă e școala lui Birăuț.

Pilda dată de el astă vară, când într-o bună dimineață a refuzat să publice articolele redacției și a alungat în mod brutal pe părintele *Lucaciu dela conducerea Luptei*, a avut darul să găsească imitatori. Școala lui Birăuț prinde și infecția se întinde în loc să scadă. Aceasta e concluzia ce trebuie să se scoală din cazul Bratu.

Îngrijați trebuie să ne întrebăm: până când să suferim evoluția aceasta spre comercializare și birăuțificare a presii noastre? Incetul pe încetul ne vom trezi într-o bună dimineață că aproape toată presa noastră este subminată de acești oameni de afaceri și speculanți cari o tapă dela temelie ei materială, punând stăpânire pe proprietatea ziarelor? Vom vedea, prea târziu, că am pierdut cea din urmă și cea mai puternică fortăreață a luptei politice *presa națională*. Birăuții și Brații vor trona triumfători în scaunul de directori-șefi ai ziarelor românești, înfășurând în jurul degetelor lanțuri groase de aur dela brâu și dictând dela înălțimea competenței lor intelectuale și morale direcția în care salahorii lor intelectuali, ziaristi, vor trage cu spinarea plecată, cu fața supț de muncă și mizerie, caul ziarului. Iar pentru ziaristul cinșit și cu convingeri va rămâie o singură alternativă: supunere oarbă sau mizerie cumplită și foame...

Întreb onoratul comitet al partidului național, dacă nu găsește de cuviință să intervie *nu* în favoarea mea, căci nu doresc să mai gust delicia de-a fi redactorul d-lui Bratu, dar spre a preîntâmpina întinderea infecției birăuțeste, proclamând boicotul oficial asupra tuturor ziarelor de acest soi?

Sibiu, 4 Noevre 1910.

Gheorghe Popp,
fost ziarist.

P. S. Știu că Birăuț nu va lipsi să-și manifeste sentimentul de solidaritate pentru »asupritul« său coleg, și nu va lipsi să mă distingă cu onoarea de a mă ataca. Prevăd un adevărat puvoi de insulte, calomnii și bănuții.

Va veni mai ales cu publicarea unei scrisori »compromițătoare« cu care mă amenință de câteva luni necontentit. Nu am găsit de demnitatea mea să-l răspund. Imi pare însă bine că l dau acuma motiv să o publice în sfârșit și aștept liniștit apariția ei spre a răspunde. Mă va »com-

promite în acelaș măsură în care a »compromis« și pe dnii Goga și Tăslăuanu cu publicarea unor scrisori inofensive și va convinge lumea din nou, că singurul om bătut și compromis în această afacere nu poate fi decât — el însuș.

Penfruce nu poate să muncească parlamentul ?

— Ședința de azi. —

Budapesta, 5 Noemvre.

Camera a ținut azi o ședință neobișnuit de scurtă și fără nici o importanță politică. Președintele Berzeviczy a deschis ședința la orele 12. Din partea guvernului sânt de față miniștri Hieronymi, Székely și Serényi. S'ar verificat numărul ședinței precedente și s'au citit petițiunile sosite la biroul camerei, după care a urmat singurul moment important al ședinței: prezentarea proiectului de lege al noului cod civil, de cătră raportorul comisiunii justițiare, Plosz, despre care se știe că însuși a elaborat pentru întâioară pe de-a întregul vastul proiect. Camera a primit cu aplauze aceasta reformă, de care ne vom ocupa pe larg la timpul său.

Președintele face apoi propunerea ca, ședințele camerei să fie ajurnate până în 16 Noemvre.

La discuția acestei propuneri »rabonbanul« Ugron atacă în termeni violenți guvernul și-l acuză de neactivitate. Ați promis — zice Ugron — că veți munci, aveți și majoritatea necesară pentru o muncă intensă și penfruce nu vă împiniți promisiunea ?

Ministrul de comerț, Hieronymi, răspunzându-i lui Ugron spune că guvernului nu i-se poate aduce acuza nelucrării, deoarece nu actualul guvern e vinovat de împrejurarea că delegațiunile abia acum au hotărât asupra bugetului comun pe 1910 și nici de împrejurarea că țara a fost în continuu în stare de »ex-lex« până în prezent. Guvernul și-a prezentat proiectul său de buget la timp și e de căderea opoziției acum să se îngrijească ca acest proiect să devină lege tot la timp.

Majoritatea a luat la cunoștință răspunsul ministrului și a adoptat și propunerea referitoare la ajurnarea ședințelor până în 16 Noemvre.

Interpelările s'au amânat pe altădată și ședința n'a mai înregistrat nici un moment de importanță.

Din străinătate.

Briand judecat de Englezi. Aristide Briand a cucerit, chiar dela venirea sa la putere, simpatiiile întregii Anglii. Se iubesc acolo oamenii de acțiune, oamenii energici, cari vorbesc bine. În ina tele sfere politice, la conservatori ca și în cercurile liberale, Briand ocupă un loc mai considerabil decât ceta pe care l-a avut altădată chiar Clemenceau.

Când greva lucrătorilor dela căile ferate a început, credința Englezilor a fost că ea nu va dura multă vreme, căci ei știau că Franța are în fruntea ei un om energic: *The right man in the right place.*

Presa engleză se exprimă cu foarte mari elogii la adresa primului ministru francez.

Westminster Gazette, ziar liberal, vorbind de ședința de Marți a Camerei franceze, scrie: »Puținii oameni de Stat au ajuns așa de curând în primele rânduri ca Briand, care a triumfat, spărând politica de acțiune a guvernului său. Acum câțiva ani, abia era cunoscut în cercurile din afară de palatul justiției și din mediul parlamentar. Azi, printr'un consimțământ general, e recunoscut ca omul cel mai remarcabil și cel mai energic al Franței, s'ar putea zice chiar al Europei.«

Aceeaș notă o păstrează și conservatoarea Dall Mall Gazette: »Cu toate urletele socialiștilor Briand a putut să rostească un mare discurs asupra recentel greve și asupra acțiunii guvernului. Limbajul său atât de ferm, adâncimea vederilor lui, felul magistral în care a posedat subiectul până în cele mai mici amănunte, au produs o impresie profundă asupra opiniei publice franceze. Briand e ca o stâncă de granit, nimic nu e mai odios sentimentalismului sterp al socialiștilor. Briand a dovedit Camerei că ori ce guvern, demn de acest nume ar fi lucrat la fel în aceleași împrejurări.«

»Morning Post« Intr'un admirabil leader, aduce elogii energiei lui Briand; iar »Times« nu e mai puțin elogios.

Intr'un cuvânt întreaga opinie engleză e unanimă în a recunoaște lui Aristide Briand înalte calități de energie și acțiune.

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 5 Noemvre n. 1910.

— **Cu tricolorul dela Ananh la Caiafa.** Am fost înregistrat la timpul său goana pornită contra învățătorului din Făgăraș Berescu, pentru că cu ocaziunea turneului electoral al deputaților Țării Olului, Dr. Vaida și Dr. Șerban, ar fi avut în buzunar (!) și în mână, un buchet de flori legat cu fundă tricoloră: *roșu-galben-vânt.* Jandarmieria a făcut arătare contra lui la pretura dia Șercaia. Pretura neținându-se competentă, transpune »delictul« la judecătoria cercuală. Judecătoria, se grăbește, și desconsiderând motivele apărării, făcută de dl avocat Dr. Pralea, pe baza *singurei fasiuni* a jandarmului *pîrîtor* a pedepsit pe acuzatul cu 30 cor. Dându-se recurs, cauza s'a pertractat din nou la tribunalul din Brașov în 3 Novembre n. c. Apărarea tricolorului a provăzut o și de astădată cancelaria d-lui avocat Dr. Pralea, prin dl candidat de adv. Dr. Justin Cloșca Jugă, care de față cu un auditor adunat așa de ocazie a făcut o apărare atât de succesă și motivată, încât tribunalul a nimicit sentința forului prim, dar ca totuși buchetul legat cu tricolor să nu scape numai așa dintr'odată, tribunalul s'a declarat pe sine incompetent a aduce hotărâre finală, și a transpus actele iarăș prețului din Șercaia, de unde au plecat. Adecă dela Ananh la Caiafa. În chestia aceasta a tricolorului vom publica în curând un articol meritoric (G. Tr.)

— **Statula lui Cuza-Vodă.** Din Iași ni-se scrie: Miercuri seara s'a întrunit la dl A. D. Holban comitetul pentru ridicarea statuei lui Cuza-Vodă.

Au fost de față dl Ghica-Deleni, A. D. Holban, C. Cîlmescu, Gh. Șerban și A. D. Xenopol. A lipsit al 6-lea membru din comitet dl Gh. Șerban.

Dl Xenopol luând cel dintâi cuvântul a înstat din nou asupra motivelor, cari au determinat așezarea statuei lui Cuza-Vodă în piața Unirei și a făcut istoricul campaniei dusă până în prezent pentru obținerea acestei piețe.

Dl Xenopol a conchis că atât guvernul cât și primăria au cedat piața Unirei sub presiunea publică și acuma e de datoria comitetului să ia măsurile pentru așezarea statuei în piața Unirei.

Dl A. D. Holban luând cuvântul face un lung istoric al chestiunii monumentului și combate ideea așezării statuei în piața Unirei, întrucât nici o amintire a unirei nu e legată de această piață, și că ea e inferioară pieței nouă, oferită de primărie.

În acelaș senz a vorbit și dl Ghica-Deleni. În urmă d-sa propune să se facă o adresă de mulțămire primăriei.

Această adresă conține întâi, afirmarea că comitetul rămâne hotărât să ridice statula tot în piața nouă, rugând pe dl primar să stăruie, ca guvernul să îndeplinească cât mai curând promisiunea făcută de a se ridica în piața Unirei falnicul monument al Unirei la a cărei strălucire va contribui mult, și al dollea monument, acel al lui Cuza-Vodă, așezat în piața nouă.

Dl A. D. Xenopol se opune la trimiterea acestei adrese primăriei spunând că aceasta însemnează coborîrea și înjosirea lui Cuza-Vodă, adevaratul înfrățitor al Unirei.

Cu toată opunerea dlui Xenopol, comitetul în majoritate aprobă trimiterea acestei adrese. Punându-se la vot propunerea dacă statula trebuie să fie așezată în piața Unirei sau în piața nouă, s'a obținut următorul rezultat:

Dnii Ghica-Deleni, A. D. Holban și C. Cîlmescu, se pronunță pentru așezarea statuei în piața nouă. A. D. Xenopol, pentru piața Unirei, iar dl Șerban e de părere ca să se convoace comitetul cel mare pentru rezolvirea acestui diferend.

În chipul acesta s'ar fi rezolvat în mod definitiv chestia așezării statuei lui Cuza-Vodă întrucât comitetul susține că e suveran să se pronunțe în această afacere.

— **Sfințire de școală.** Duminică în 13 Noemvre (31 Octomvre st. n.) se va sfinți noul edificiu școlar gr. or. din Cohalm prin dnul mesor consistorial Lazar Trifeanu mandatarul I. P. S. Metropolitului. La acest act sânt invitați a asista toți prietenii și binevoitorii școlii. — *Comitetul parohial.*

— **O statistică funebrară.** În ziua morților când cade-se să depunem o lacrimă drept pînă pentru cel dispăruți, ne aducem aminte de eroii aerului cari mânași de un imbold nehotărnicit se aruncă de bună voie în ghiarele morții. Un ziar din Paris publică o statistică a acestor aviatori, martiri moderni, cari plătesc cel mai scump tribut pentru trecerea în nețărmurît, însăși viața lor. Tristul șir al celor dispăruți îl deschide tânărul Lefebre mort în 7 Septemvre 1909 iar după el urmează căpitanul Ferber în 22 Septemvre și Fernandez în 8 Octomvre. În anul 1910 cel dintâi în șirul victimelor e Italinul Delagrangé, 4 Ianuar, Le Blon 2 Aprilie, Mihailu 13 Maiu, Speyer 17 Iunie, Kobi 18 Iunie, Wahrer 3 Iulie, Danil Kniet 10 Iulie, Rois 12 Iulie, Nicolai Kinet 3 August și în același zi a murit și aviatorul Valdem pe urma unui accident de aeroplan, Vivaldi a căzut în 17 August, Van Maadyk în 27 August, Hamilton 10 Septemvre, Polliot 25 Septemvre, Chavez în 27 Septemvre cu prilejul trecerii peste S'mplon, Plachman în 28 Septemvre, Haasin 8 Octomvre, Madiot în 23, Monte în 25 și Pianshard 26 Octomvre.

După număr cele mai multe victime sânt francezi, danezi și americani.

— **Ungaria și un scriitor austriac.** Scriitorul austriac Enric Hamann, care anul trecut scrisese o broșură despre trilateralism câștigându-și prin ea simpatiiile compatrioților noștri unguri —

Atelier artistic pentru fotografii
E. DAJKOVITS,

ORADEA-MARE
palatul SAS.

Favor extraordinar începând cu azi.
6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor.
6 buc. fotografii matte format vizit . . 6 Cor.
Fotografii esecutate splendid pe pânză tot atât.
Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit.

căci își permite să desvăluie într-o lumină adevărată stările din Ungaria a scris o carte nouă despre viitorul Ungariei ca stat confederativ. Această broșură tratează în mod amănunțit felul cum toate popoarele țării ar putea fi la fel îndreptățite și oferă și un plan de împărțire după cantoane a ținuturilor locuite de naționalități. Într-un fel cu totul sigur de sine ceea ce probează o adâncă cunoaștere de lucruri, Hamann zice că aceste cantoane naționaliste trebuie să-și aibă drepturile lor speciale, cu totul independente de limba ungurească care afară de pusta ungurească și dincolo de Dunăre nu are nici un rost.

Ce vor zice compatrioții noștri la apariția acestei cărți, desigur o vor da-o peste graniță — căci încă le tot dă mâna.

— **Mișcările greviste din Spania.** Din Cerber vine știrea că muncitorimea a ținut o mare adunare publică în Sabadell în care s'a declarat greva generală. Adunarea a fost foarte viitoare și mișcarea muncitorimei are caracterul revoluționar mai ales prin hotărârea că vreau să intre împreună cu femeii și copiii în Barcelona și să facă o manifestație. Primarul capitalei a primit cele mai severe ordine pentru menținerea ordinii și guvernul e hotărât să împiedece manifestația chiar cu forța, cu atât mai mult că se știe că la această manifestație vor lua parte și greviștii anarhiști. Guvernul are la dispoziție o puternică trupă de apărare și pe lângă asta încă 15.000 ostași stau gata se între în Barcelona.

— **Știri teatrale din Franța.** Din Paris se anunța, în teatrul Porte-Saint-Martin după sfârșitul reprezentațiilor lui »Chantecler« s'a jucat ieri cu mult succes noua piesă »Aventurierul« de Alfred Capus. Eroul piesei e un tânăr plin de energie și viață pe care din cauza păcatelor și a extravaganțelor sale tinerii părinți îl alungă dela casă. Eroul pleacă la America unde câștigă o avere mare și după multă vreme se întoarce bogat acasă, unde scapă de ruină pe un om care mai înainte îl fusese cel mai mare dușman. Simplitatea artistică și filosofic ușoară a scriitorului precum și sinceritatea sentimentelor au contribuit mult la reușita »Aventurierului«, care și de altcum e o piesă interesantă și din punct de vedere dramatic plină de acțiune. Guitny ca erou a avut un succes frumos și alături de el Coguelin și Signoret.

— **Vae victis!** Lucrul vechi și de toată lumea știut care totuși va rămănea veșnic nou, căci se repetă mereu. Învinșul își la răsplata așa după cum învingătorul binevoiește să i-o măsoare. Și pentru cel căzuți nimeni nu are o vorbă de apărare sau mângâiere ci sânt lăsați în vola sorții să și bătătoarească cărările ce șau croit. Tot așa s'a întâmplat și cu nenorocii greviști dela căile ferate franceze, căci după cum anunță ziarul oficial al sindicatului muncitorimei dela tren, diferitele societăți de trenuri au dat afară din slujbă pe trei sute de muncitori, cari au rămas acum pe drumuri. Și tot păcatul pentru care acești nenorocii sânt aruncați în vreme de iarnă în brațele desnădejdi, e că volau să-și ușureze roșul vieții năcăjite.

— **Treisute de fete în flacări.** Din New-York se anunță, că dăunăzi în Brooklyn s'a aprins o fabrică de clondre în care lucrau treisute de fete. Focul s'a iscat în timpul lucrului. Fetele fugeau desperate pe trepte, dar se aprinseseră deja scările și lifturile și negăsind loc de scăpare, sârmanele se striviau una pe alta. Pompierii au reușit totuși ca prin minune să salveze pe toate fetele.

— **Omorit pentru un morcov.** Din Modosni se anunță, că păstorul Ivan Lazarov în vârstă de 20 ani a intrat în grădina de legume a lui Libomir Ivanov, voind să scoată din pământ un morcov, dar spre nefericirea lui, căci Ivanov l-a văzut și l-a împușcat. Lazarov a murit ieri iar Ivanov a fost prins și arestat.

— **Jubileul unui artist.** Celebrul artist August Rodin și a serbat în cercul unor prieteni jubileul de 70 de ani de când a văzut lumina zilei. Prietenii sculptorului pregătesc în legătură cu acest jubileu mari serbări, cari se vor ține zilele acestea. Bătrânul artist e încă în deplină

vigoare și vine adese ori dela Menton, unde-și are atelierul, la Paris. Azi toată lumea cunoaște triumful artistic al lui Rodin față cu mizeriile vieții. Născut la Paris din părinți săraci, talentul său a strălucit dintru început prin statua unui om fără nas pe care juriul expoziției o respinse. Poate creațiunile sale ulterioare au făcut o adevărată furtună și statua sa L'ade L'airain fusese incriminată, că a turnat-o după natură. Și dintr'un impuls neclasicabil l-au refuzat mai multe opere între cari și bustul lui Balzac și al lui Victor Hugo, cari astăzi formează podoaba orașului Calais. Francezii nu l'au înțeles pe sculptorul Rodin și l'au dat în grabă uitării, singuri parizienii atât de cosmopoliti au făcut pentru el mai mult decât patria sa întreagă. Recunoștința cercurilor oficiale s'a întors spre Rodin numai în vremea mai nouă și azi o serie întreagă a operelor sale e în muzeul Luxemburgului, iar două statui, între cari și nemuritorul Hugo în bronz, se află pe piețele Parisului. În artă sculpturală Rodin e descendent al clasicismului și totodată e cel întâi artist sculptor la care se observă manifestațiile de viață ale modernismului. În operele lui nu găsești nemișcarea impietrită, ci o veșnică neliniște, o mișcare continuă în care mișună viața. Creațiunile sale mai noi nu reprezintă sforțările de până aci contra spiritului academic cum s'a văzut aceasta în prima epocă a luptei sale spre neant și nu sânt nici simbolul sculpturii moderne ci cu fiecare dintre ele rămâne artistul desăvârșit și cel mai de seamă sculptor dela sfârșitul veacului trecut.

— **Darul ex regelui Portugaliei.** Guvernul Gibraltarului, generalul englez Archibald Hunter s'a căsătorit alaltăieri. Ca la orice nunți din lumea mare se trimiseseră o mulțime de daruri între care era și un băț cu mânerul de aur, de o frumusețe rară. Bățul acesta e darul ce l'a trimis fostul rege Manuel guvernorului în casa căruia familia surghiunită a regelui găsisse adăpost și prietenie. Pe mânerul bățului e gravată inscripția: »Trimt' generalul Archibald Hunter cele mai sincere urări de bine acei cari nu vor uita niciodată prietenia și ospitalitatea lui«.

— **Vagoane ungurești înstrăinate.** Înainte cu trei ani pieriseră în gara dela Mikovica în mod necunoscut șase vagoane pentru marfă ale căilor ferate ungare; zilele trecute însă, unul a fost găsit în gara dela Belgrad: vagonul era vopsit și avea pe el inscripții sârbești. Ancheta a constatat, că vagonul este unul dintre vagoanele pierite ale căilor ferate ungare, dar direcțiunea căilor ferate sârbești neagă, că ar fi știut despre vopsirea vagonului și înregistrarea lui în contingentul vagoanelor sârbești.

— **Poftă bună!** Dacă folosim pastilele de stomac rebarbara ale lui Feller o să avem stomac sănătos și nu ne mai chinuiesc dureri și arsuri. Vorbim din experiență și vă rugăm să le folosiți și d'oastră căci de fapt regulează scaunul și ajută mistuirea. 6 bucăți franco 4 cor. Le pregătește farmacistul Eugen V. Feller, Stubica. Centrale Nr. 122 (cott. Agram).

— **Atragem atențiunea on. public asupra anunțului lui Eugen Lieblich, Sibiu, str. Erzsébet Nr. 56,** publicat în numărul de azi al ziarului nostru, pentru că atelierul fotografic a lui Lieblich este aranjat foarte modern și cu aparatele cele mai noi prin ce îi întrece pe toți fotografii din Sibiu. Toate lucrările în bransa aceasta se execută artistic și cu prețuri moderate. Specialist în fotografierea copiilor.

— **»Balul costumat din Arad«.** În editura librăriei »Tribuna« a apărut o serie de 6 cărți poștale ilustrate, în culori, reprezentând costume și grupuri dela balul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, seria de 6 bucăți 1 cor. 20 fil. + porto poștal 10 fil., recom. 35—45 fil.

Comercianților și vânzătorilor 50 bucăți cu 9 cor., 100 bucăți cu 16 cor. plus porto. Venitul curat se va adăoga la fondul »Reuniunii femeilor române din Arad« pentru zidirea unei școli de fete.

— **Când cumpărați ochelari,** a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație medicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințios, recomandăm prăvălia de articole optice Seelenfreund din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle, ochiari, barometre de prima calitate. Repaturile se fac cu pricepere și grabnic.

— **Sanatorul »Liget«** a Drului Iakob în Budapesta primul sanator pentru boale interne din Europa, din pune de toate mijloacele de vindecare și laborator pentru examinat. Mii de diabeți, reumatici, bolnavi de splină și de inimă, cari pînă acum au cercetat sanatoriile din străinătate, acum vor găsi institut corespunzător aici în țară, așadară această instituțiune culturală cu poziție admirabilă împlinește și un gol. Sala cea mare a mașinelor mecanice de vindecare a sanatorului este provăzută cu mașini după sistemul Zanpre și cu scări aeriene.

— **O reformă în advocatură.** Deoarece proiectul lui Székely în câteva luni va deveni lege, toți aceia cari pînă la intrarea în vigoare a legii nu-și vor câștiga doctoratul, cu doi ani mai târziu numai vor putea fi advocați independenți. Cari voiesc, ca legea nouă să nu-i stînjenească și astfel să câștige doi ani, aceia să se adreseze către Seminarul de drept al Dr.-ului Dobó (Cluj, Bolyai-utca 3.), cu ajutorul căruia în 6 săptămîni pot depune un riguros. Aceasta e foarte consult, deoarece materialul rigurosilor în urma reformării universitare s'a înmulțit în mod neobișnuit. Institutul împrumută însemnările înlocuitoare de manuale, ce cuprind toate întrebările dela riguroase, din cari apoi pe cei pregătiți acasă îi pregătește pentru cursul de recapitulare scurtă. Cartea »Jogi vizsgák etétele« apărută de curind se trimite gratis.

— **Mihai Radu** croitor pentru domni, Cluj (Kolozsvár) strada Jókai Nr. 2. se recomandă on. public romin.

— **Redactor responsabil: Iuliu Glurgiu.**
»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

— **Dr. Stefan Tămășdan,**
medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eiz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

— **PAULA DEINU,**
depozit de pălării de dame
ARAD, Weitzer János-u. 9.
(În edificiul nou a școlii de fete).

— **Dentist român în Arad.**
VIRGIL MUNTEAN
Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanță până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

Cele mai bune
oroloage de turn

le pregătește:
Nádlér A.
urmașul lui Leutwyler F. E.

Budapesta, VII,
Strada Práter Nr. 9.

- Execută și invențiuni. -
Preț-curent și prospect
— la dorință gratuit. —
Acci cari se vor provoca la ziarul Tribuna primesc favor.
- Fondat în anul 1891. -

Am onoarea a atrage atențiunea on. public asupra noului meu atelier cu instalații electrice, pentru tâmplăria **Edificiilor și mobile** în care primesc orice lucrări din ramul acesta. Scopul de căpetenie mi-e să furnizez cele mai bune lucrări, pe lângă prețuri ieftine și serviciu culant.

Depozit permanent de mobile gata.

Cu stimă:

SZÉLES SÁNDOR, tâmplar artistic.

Oradea-Mare, Hármas-utca 5—7. Telefon intra și extra urban 992.

La Librăria Tribunei se află de vânzare tot-felul de cărți școlare, bisericești, științifice și literare. Hârtie de cris și revizite școlastice etc. Cereți catalogul gratuit.

Tot dela Librărie se mai poate procura și Calendarul Diecezan (Arad) à 30 fileri. Calendaru Diecezan cu șematizm 50 fileri. Calendarul Național (Orăștie) à 40 fileri. La fiecare exemplar se adaugă 5 fileri porto.

Pentru cumpărare de cel mai bun magazin e a lui
pălării pentru copii și domni

SUC. EMMER FERENCZ
Weismayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi.

Albert Dobó,giuvargiu, Kolozsvar, **Mátyás király-tér 15.**
(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).

Prefăcând și asortând de nou magazinul de clasornice și giuvaricale
al lui ► **Husznik János** ◀ îl continui eu.

Mare deposit de clasornice și giuvaere și articole de argint veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc după comandă medicală.

Schimbare de local!

Schimbare de local!

BEREGSZÁSZY LAJOS

blănar de modă pentru domni și dame și-a schimbat localul din piața Peștelui nr. 13, în strada Deák Ferencz 32 (casa Sarlot).

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că primesc, orice comande de blănărie, prefaceri, reparaturii îngrijiri peste vară, pe lângă prețurile cele ma moderate. Cerând sprijinul on. public, rămân cu distiusă stimă:

Beregszászy Lajos, blănar.

Credit pe ipotecă, pe cambia
și pentru officianți
mijlocește

Herzog SándorARAD,
str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Zaharie Bârsan:

Impresii
de Teatru
din Ardeal

à 2 cor.

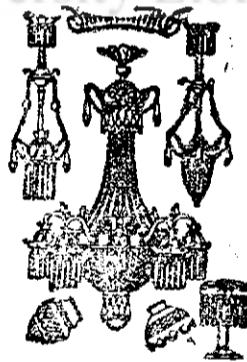
(10 fileri porto).

: Se poate căpăta la Librăria Tribunei Arad.

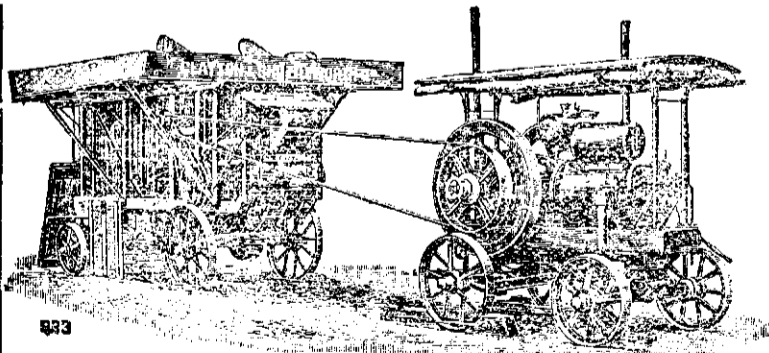
Hunvald Gyula

magazin de porțelanărie, articole de argint de china și lampe.

Kolozsvar, Kossuth Lajos-u. Nr. 3 (casa proprie).

Recomandă în atenția on. public din localitate și provincie — magazinul său nou oasrtat cu articole de sticlărie, porcelan, argint de china și lampe unde se găsec obiecte de bucatărie și sufragerie dela cele mai simple până la cele mai lusoase, din argint de china, apoi lampe de tavan pentru saloane și sufragerii pe lângă prețuri moderate. Lucrări de edificație se efeptuesc cu acurateță. Serviciu culant și foarte punctual.

Mare depozit
în CLUJ.

Inspekția inginerului gratuit.

Agentura fabricii de mașini agricole:

Clayton & Suttleworth Ltd.

Motoare cu olei brut.
Tulumbe cu motor cu gaz.
Motoare cu benzină.
Oleiuri de uns.

Anteprișa agricolă comercială ardeleană
Dr. Oliver Osztián & Comp.
Cluj (Kolozsvar), Ferenc József-ut Nr. 31.
Telegramadr.: Coloniale Kolozsvar.

Telefon interurban No. 934

Articole de
specialitate.

Cereți prospecturi.

»Cassa de păstrare« (reuniune)
în Săliște.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **practicant** la »Cassa de păstrare« (reuniune) în Săliște, comitatul Sibiu, se publică concurs cu termen până la **20 Noembrie a. c.**

Salar anual 800.— Coroane.

Reflectanții la acest post au să dovedească, că au absolvat școala comercială, indicând cunoștința de limbi precum și praxa făcută până aci.

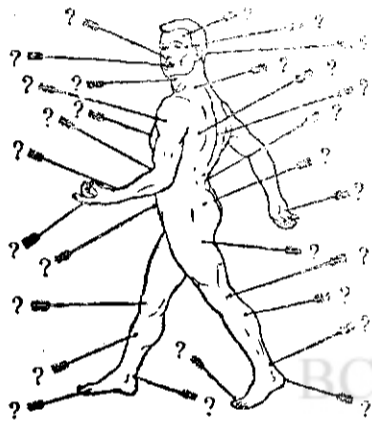
După anul de probă alesul va fi declarat de practicant definitiv, punându-i-se în vedere și alegerea lui de oficiant, după ce va fi dovedit destoinicie în afacerile de bancă.

Postul este a se ocupa imediat după alegere.

Săliște, 27 Octomvrie 1910.

Diracțiunea

AI DURERI?

I. După cât știu Elsa fluidul lui Feller alină durerile, le vindecă și alungă slăbirea, vindecă repede și sigur reuma, boala de nervi, junghieri, dureri, influență, răceli, durere de cap, dinți și de șale, cărceleli dureri de ochi, migraenă și alte dureri cari nu sunt amintite aici. Fluidul Elsa al lui Feller are efect neîntrecut la răgușeala, guturai, dureri pe piept și gât, și a organelor respiratorii și a tuturor boalelor contrase din răceală. E veritabil numai dacă fiecare sticlă poartă numele lui FELLER. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale costă franco 5 cor.

II. Mai aducem apoi la cunoștință că miile de oameni folosesc cu rezultat admirabil hapurile Elsa-Rebarbara contra perturbațiilor stomacale, sgâr-ciurilor, lipsei de apetit, arsuri de rinichi, noimat, indispoziție, bizare, lipsă de scaun, dureri de cecum și alte perturbații a organelor de mistuire. 6 cutii 4 cor. Să ne păzim însă de imitații și să facem comanda pe adresa

Eugen V. Feller, farmacist în Stubica Centrala 122 (cott. Agram).

Se caută

un corespondent istet
pentru o fabrică mai mare.

Condițiunile: să fie creștin, de 23—26 ani, necăsătorit, să cunoască perfect limbile germană și română în vorbire și scriere, precum și să aibă cunoștinți generale te-meinice și de comerciu, să știe stenografia, scrisoare frumoasă, voie, diligență și capacitate pentru a munci independent. Mai târziu se pune în perspectivă a merge în călătorii: ofert cu condiții ușoare însoțit de fotografie și documente să se trimită sub

Z.4603 la Haasenstein & Vogler A.G. Wien I.1

Numai oferte cari intrunesc condițiunile de mai sus să se trimită.

Caragiale:

Schițe nouă.

Prețul 2.50 (10 fil. porto).

Se poate capătă la Librăria Tribunei.

Imprumuturi cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: =

Biroul de Intermedare:

Vig Lajos

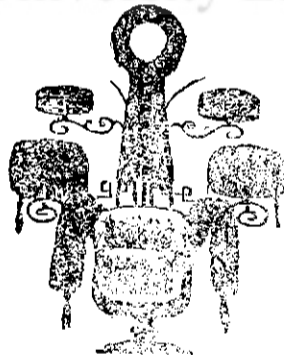
Arad, Piața Arpád Nr. 5.

— Telefon Nr. 671. —

Magazinul de blănărie și jocărie
Ile Ștefla

Sibiu—Nagyszeben, Grosser Ring No. 18.

Iși recomandă în atenția on. public din localitate și provincie **bogatul asortimentă delb nărie** cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie. — manșoane, boale căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust.

Prețuri ieftine. — Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalilor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

La Librăria Tribunei se află de vânzare revista »Convorbiri Literare« Nrii 1—7 din 1910 à Cor. 1.75.

Aduc la cunoștința on. public că **mi-am mutat ospătăria** din Boros-Béni-tér No 2 la No 4, vis-à-vi de moara Széchenyi.

Vinuri curate, bucătărie gustoasă, în fie-care Vineri tocană de pește, trebere și rachiu de prună.

Roagă binev. sprijin

Égető Jánosné.

NICOLIN - Timișoara -
(Centru).

str. Takarekpenatar 4.

Articole de coafură specială.

Chignone, împletituri, turbane, plete, transformării, peruce, bandouri.

Specialității de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

Primul salon pentru frizat, conservarea, ondularea, spălarea, colorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud.

Prețuri moderate.

Comande prin poștă se efectuează prompt. Preț curent gratis și franco.

Vânzare de altoi de viță.

Cine vrea să struguri frumoși și sănătoși să se adreseze cu încredere către **VITYÉ MIKLÓS** la firma de viță de vie condusă cu multă conștiință în

— **Ös. Csanád,** — (com. Torontál) unde se găsesc cele mai variate altoate de calitate I mă, soiuri de viță de vie pentru vin și struguri de conservat, precum și viță americană, netedă și cu rădăcini deasemenea se găsesc vițe de rangul II

cu prețul cel mai ieftin. Soiuri pentru chioschuri.

Preț curent trimitem gratis și franco.

Prăsirea galițelor de soiu orpington.

Dintre multele scrisori de recunoștință, publicăm una singură:

Mult Stimat Die! Cu altoiuri expedate de curind sunt foarte mulțumit.

Békéscsaba, 16 Octomvrie 1910.

Réti Béla, farmacist.

Se primesc comande pentru expedarea de toamnă și primăvară.

Fabricație din țară prima calitate!

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, p. vile grădini, terenuri de vîntoare etc.

PÉCSI HENRIK

fabrică pentru împletituri de sârmă

BUDAPESTA, VI., Aréna-ut 126 sz.

Telefon 120—89. — — — Telefon 120—89.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

!! Cele mai frumoase rețele !!

Prețuri ieftine! Prețuri ieftine!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut prund, coșnițe pentru nisip, burlane pentru schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și storiuri pentru ferestă de orice mărime.

:: Liste și prospecte de prețuri se trimit gratis. ::

Să nu se ia nime

după reclamele sgomotoase și înainte de ce și-ar cumpăra ghetete de trebuință să cerceteze magazinul de

Încălțăminte pentru bărbați femei și copii

Asociației pantofarilor din Arad (Czipészek term. szövetezete) Szabadság-tér No. 14, unde să găsească ghetete lucrate de măiestri și calfele din localitate pe lângă prețurile cele mai ieftine.

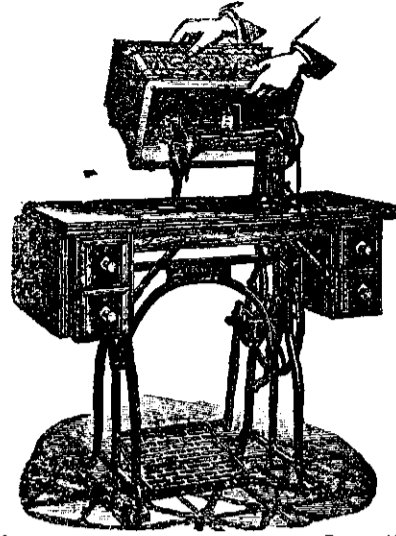
N. Bălcescu :

Opere complete.

Istoria românilor sub Mihai Viteazul à 1.50 Cor.

Se poate căpăta la Librăria Tribunei. — (10 fil. porto).

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat la 1880.

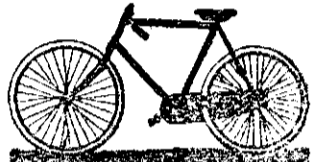
Reinhold ZOLLER

măiestru mecanic FENÉRTÉMPLOM Schillergasse 8. lângă „Burg“.

Își recomandă on. public din

toate și provincie marele său atelier mecanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singurate de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

Motoare șvedeze pentru olei brut!
(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)
în poziție orizontală și verticală.
Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.
Motoare sistem Diesel.
Motoare cu gaz.

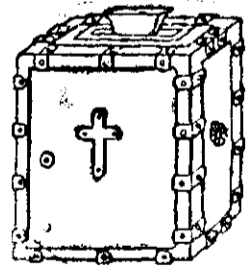
Motoare cu benzină,
în cea mai bună execuție!
Execuție promptă.

?

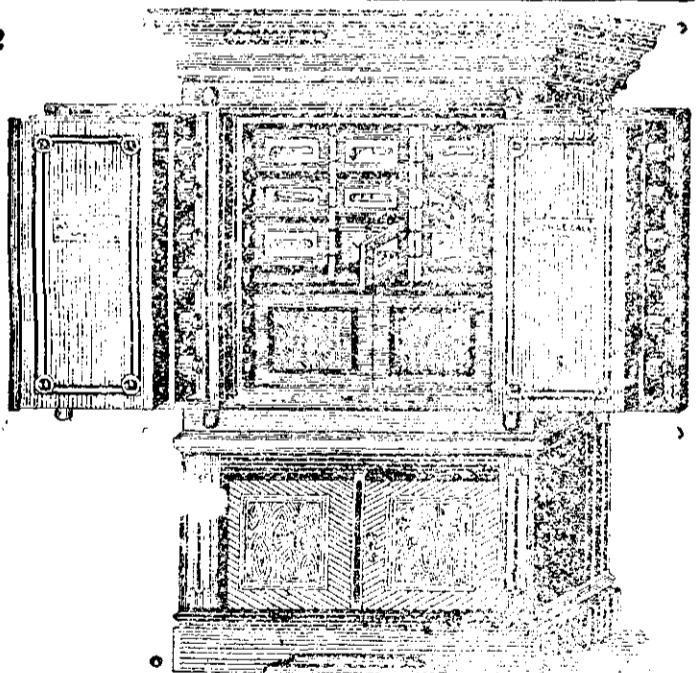
Surányi Victor
inginer tehnic diplomat,
fabricant de mașini agricole
Bpest, VI., Teréz-körút 21.
Cereți catalog.

A. SCHLEZACK fabrică de casse pentru bani și tresoare în Sibiu-Nagyszombat, Lederer-g. 2.

Fabrică casse cu sertare din scyolith și asbest incombustibile, recunoscute de cele mai bune. Scutare și casse panțerate sigur din antogen și thermit, camere panțerate, casse pentru acte, casele, prese pentru copiat, lacăte de siguranță, etc.

Referindu-vă la ziarul nostru vi-se trimite prețuri curente gratuit și porto fr. Fabricare din materialul cel mai bun.

SZATMÁRI KŐIPARGYÁR

— HARKANYI EDE —
sculptor și pietrar în
— SZATMÁR-NÉMETI. —

Lucrări: Sculptură și monumente, altare amvoane, grilaje, bazine, statuete, rugi, cruci, piatră pentru mormânt, etc. etc.

Clasa arhitecton: Canouri, mauzolee, poduri, scări balustrade, pavagii ș. a.

Clasa de morărit. Pietre de moară franceze, rîjniți pentru sămânță și sare, tocile etc.

Numai lucrări de gust și execuție specială, pe lângă prețurile cele mai convenabile.

Se fac gratuit desene, rezervându-se dreptul de proprietate. — Vă rog să fiți atenți la firmă. —

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

Este trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trușesti sunt atrofiate și cari în urma ușurimei din tinerete și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărnia oamenilor să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile or secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiincios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va încetă existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului **PALOCZ**, medic de spital, specialist, (Budapesta IV, Muzeum Körút 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trușesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul iuse eliberează de materiile de boală, chinurile sufletului i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele siflice, boalele de țevă, bășică, nervi și șira spinării, începăturile de confuzie a minții, urmările onanței și ale sifilusului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fie-cărui. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminică până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist, Budapesta, dela 1 Nov. IV., Muzeum-körút 13.

ANUNȚ.

La proprietarul Ioan Popescu în Magyarád se află de vânzare în cvant mare și mic:

vin vechiu și nou

de Măderat.

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou product higienic pentru curățirea părului și înfrumusețarea lui. Înlătură petele galbene, bucele pricinuite de înfierbânteli, sgrăbunțe și alte necurățenii de piele.

Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 coroană.

„Ianer“ pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încreșturile și e cu totul nestrăicătoasă. In culorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer“ apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor bureșoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1.60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer“ esență pentru păr Excelență pentru înlăturarea măreței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri

„Ianer“ pomadă pertru creșterea părului. 1 teglă 4 coroane.

„Ianer“ vâpșeală pentru păr pentru a colora în negru, brunet or în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorit e exchisă La comande să se noteze că părul încărunțit în ce colorare să se vâpșească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Ianer“ apă care face părul blond Pentru a vâpși în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacerilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros F6-ut 70.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericesti.

Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și duleie.

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne cecântă ziua și la lumină. Cântăreață tinăra 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

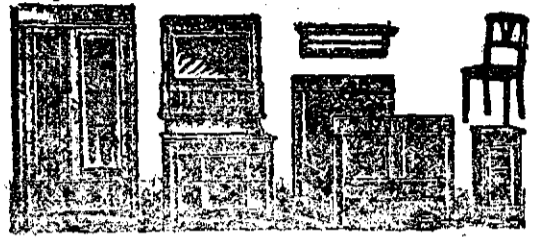
Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soiul. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soiul se capătă înainte trimițând 20 fil. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa, Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Magazin de mobile

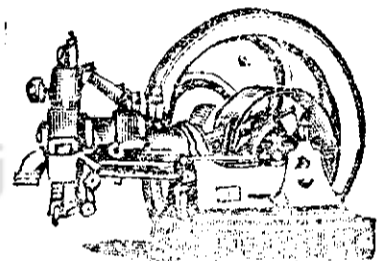
KUNSCH ANTAL tâmplar de edificii și mobile NAGYENYED, Rozsa-utca. (Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenca și fotolii.

Fabrica de motoare A. G. din Drezda.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania.

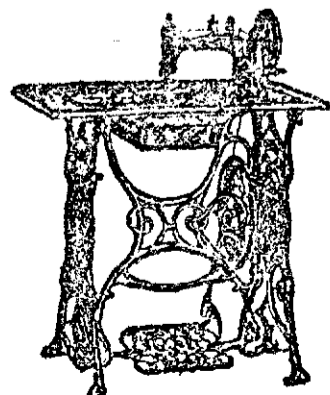
Expedează renumitele motoare și locomobile de benzin, uleiul brut, gaz și petroleu precum și motoare absorbitoare de gazuri. — — — Noutăți neintrecute.

— Generator absorbitor de gazuri — UNIVERSAL. Spesele de mănare și puterea de cai costă numai 1 fil. pe oră.

Reprezentat general: Ignác Gellért & Comp. Budapesta, Teréz körut 41. — Telefon 12-91. Garanția depilnă. — Condițiuni favorabile de plată.

STAMM EDE succesor

RESCH FERENCZ, atelier de mașini de cusut și biciclete în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Are magazin de mașini de cusut PFAFF de toată mărirea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de Goarne. Prețurile se pot solvi și în rate.

Cele mai noi Patefoane, fără schimbarea acului, pe lângă prețuri convenabile.

Telefon nr. 459. Preț-curent la dorință trimite gratuit.

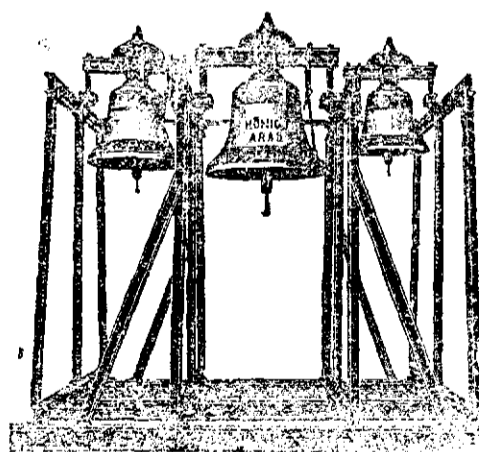
Frideric Hönig

Arad, strada Rakoczi Nr. 11-28.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că laț cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiași tare și cu șunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de orepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Dipl. de onoare Lovrin 1902. Medalla de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregător de odăjdii și adjuturi bisericesti.

Intemeiat la 1883 Telefon pentru comit. și oraș 488.

Liferantul excel. Sale episcop Dassewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

În colțul străzii Lovinca și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

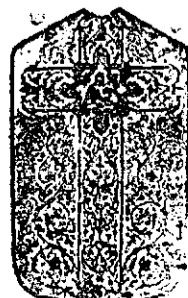
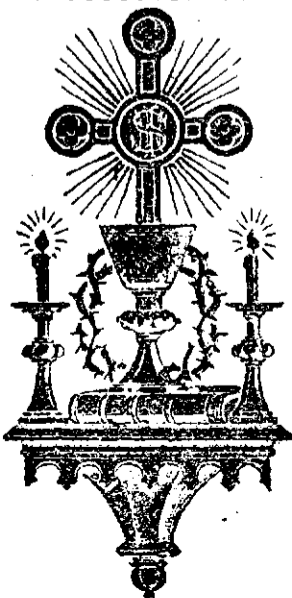
Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preșimii cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru bisericii capete, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statue — sau altfel de adjusturi bisericesti —

tot astfel marele său asortiment pentru materiale — necesare la formarea adjustărilor bisericesti. —

Pentru liferările mele iau răspunderea.

— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

Ingrigirea frumuseții.

Chimia aranjată pentru îngrijirea frumuseții face accesibile preparatele sale și prin săpunuri. Cu dreptul renumelui său săpunul pentru înmuierea pielii „Gladys” se poate mândri că e cel dinlău pe acest teren. Cei cari țin să-și păstreze vioiciunea feței și în locul pielii sbricite se aibă pielea fină și roză, să folosească săpunul de spumă „Gladys” în locul mulțimei de săpunuri cari folosindu-le fac și cea mai strălucitoare piele să se adune și să se ofilească.

Prețul 1 coroană 50 fileri.

Cu seria preparatelor „Gladys” trebuia să tindă și la scoaterea din circulație a pudrelor franceze de pe terenul patriei. Aceasta a reușit, căci prin pudra „Gladys” s'a aflat un mijloc de frumusețe nestrucios și vrednic de încredere care nu numai că a prescurtat cinstea și renumele pudrelor franceze, dar și în străinătate îi face concurență mare.

Prin alcoolizarea fină și lipsa de plumb a pudrei „Gladys”, aceasta a cucerit mult, atât în țară cât și în străinătate. Calitatea de a se lipi și faptul, că nu se vede decât foarte discret, eschide orice concurență. Strălucirea și albul ei e ca luciul marmorei de Carrara. Se găsește în trei culori: albă, roză și galbenă.

Prețul unei cutii: 2 și 3 coroane.

Deoarece preparatele „Gladys” au multe contrafaceri, preparatorul își rezervă singur lui dreptul de desfacere.

Se allă la farmacia „Impăratul Roman” alui

VIG BÉLA

Budapest, II., Fő-utca 54 szám.

II

Mautner R.

Mi-au sosit prin o cumpărare favorabilă articlii de ieftinătate senzațională pe cari le vând cu prețuri nemai pomenit de ieftine și anume: barcheturi fine, stofe, voaluri, delinuri, saphire engleze, chifon, pânze, canavaș, măsaie și covoare pe pat. Lînuri engleze pentru costume, stofe engleza bărbătești cu jumătate prețul, covoare și alți articlii în bransa aceasta. Pânze veritabile de Ramburg pe jumătate preț. —

Păvălia este deschisă dimineața dela 7—12, d. a. dela 2—7^{1/2}

Bazarul ieftin alui MAUTNER R. Arad, STRADA HUNYAD 15.

Telefon 670—579.

Telefon 670—579.

Inainte de ce ti-ai fi cumpărat

lemnele de ^{trebuință} pentru foc

cereți deslușiri asupra prețului,

căci eu nu numai că

vînd cele mai ieftine

lemne de foc

prima calitate

ci pentru un florin de stângen le și tai cu fe-restrăul propriu circular.

Așteptând binevoitorul sprijin, sunt

Cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,

negustor de lemne în

Arad, Óvár-tér 10 (lângă pod) și Teleky-u 4.

Lemne de foc mărunțate expedez acasă.

STEFAN SLADECK IUN.
FABRICĂ DE MOBILE
VÎRSET
strada
Kudritzer No. 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
— moderate. —

Mare depozit de plane
excelente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
— și mașini de cusut. —

Prima atelier ardelen aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

GERSTENBREIN TAMÁS és TARSA sculptor și mă-
iestru pietrar.

Atelierul central al magazinei: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate
proprii din : marmoră, labrador, granit,
sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Biroul Central :

Nagyszeben, Felscher-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Renunimă fabrică de automobile de motoare

THE CAMPBELL

— furnizează cele mai rezistent clădite —

motoare și de benzină,
locomobile olei brut,
gaz și
gaz condensat.

Cea mai sigură
mai ieftină și
regulată funcțio-
nare. — Prețuri

ieftine, condițiile
cele mai avan-
tajoase de plată.
Garanție deplină

Agentura generală :

Victor Korányi, Budapesta, VI.,
Str. Franz Liszt No. 9.

64. Telefon 64.

Dózsa János

măiestru
cojocar în

Nagyvárad, Zöldia-passage Nr. 9.

Se recomandă ca măiestru perfect în ru prepararea tuturor articilor aparținătoare acestei branșe precum:

guler preparative, gulere boa, manșoane (muff) în executare modernă și după cel mai elegant gust. Blane și tocuri de picioare, etc

Reparaturile se execută prompt.

OH! DOAMNE!

Mă 'nădușe afurisita de tuză.

În contra tusei, răgușelei și flegmel s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

— Prețul unei cutii 1.20 cor. —

— O cutie de probă 50 fileri. —

Depozit principal la:

farmacia „**NADOR**” gyogytár
Budapest, VI., Váci-körut 17.

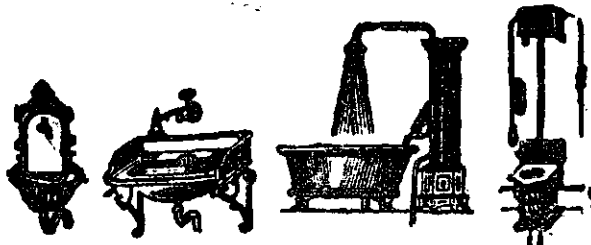
SĂ TRĂIASCĂ!

„Pastilele lui Egger” m'au vindecat îngrabă!

Se poate capăta în Arad la farmaciile: Berger Cyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojték Kálmán și la drogeriile: Nestor Hanzu și Vojték és Weisz. — In Gyorok la farm.: Masznik Dániel. — M.-Pécska: Adler Gy. Lajos. — O.-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszon: Füredi Ede örök.

Apa-ducte.

Cei ce doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui **Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.** cunoscut atât în Budapesta cum și întreagă țara. Telefon Nr. 779.

— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi și școli. — Specialist în sondej. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit.

Grădini și Parcuri

transformează și planuiește:

Nagy Sándor, Arad,

Illés-uteza No. 66.

Cultivarea proprie a pomilor de lux și a tufelor de ornament.

IGNA DEMIAN

coloratură de haine, curățitorie chimică, și mașină cu aburi de spălat rufe albe în **UJ-SZENT-ANNA.**

Colorez (văpsesc) și curăț chimic: totfelul de vestminte bărbătești, femeiești și copilărești, pardesii și paltoane, în întregime fără nici o desfacere, stoffe pentru mobile, perdele, dantele, broderii, mănuși, borangi-curii etc. În rufăria mea, ajustată bogat, se spală curat ca zăpada, fără materii mistuitoare, în deosebi gulere și manșete, cămăși bărbătești, etc., cari prin mașinile mele de călcat ajung la un luciu încât nu se pot deosebi de cele mai noi. — Comandele cu posta se expediază punctual și cu acuratețe.

Fillala în Arad, la

Iosif Ștefan, pe piața Tököly.

(în casa bisericii române).

Abonați și răspândiți TRIBUNA

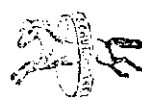
Expoziția generală din Paris 1900 „Grand Prix”.

PRAY PENTRU VITE de Kwizda

dietetic, mijloc pentru cai, vite cornute și pentru oi.

De peste 50 de ani se folosește în cele mai multe grajduri pentru promovarea apetitului, la mistuirea rea, pentru îmbunătățirea laptelui și pentru înmulțirea laptelui la vaci.

Veritabil numai cu marca de scutire de-aci. Se capătă în farmacia și drogerii

Catalog de prețuri gratis și franco.

Depozit princ.:

Franz Joh. Kwizda, farmacist, liferantul curții ces. reg. austro-ung., reg. române și reg. bulgare. Korneuburg bei Wien. —

NAGY JÓZSEF, sculptor.

Fabrică cu instalații electrice pentru orice mobile de marmor, granit, sienit și marmor de labrador. — Brașov—Brassó.

Primește orice lucrări de sculptură, precum și pietre sepulcrale, onamente, mauzolee din orice fel de piatră. Prețuri moderate.

Telefon 184.

Premiat de mai multe ori.

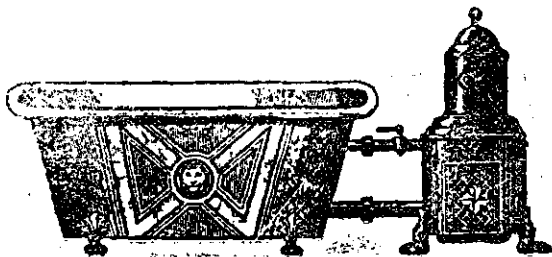
Telefon 184.

CARL PIFFL

Prima fabrică de
obiecte de metal

Timișoara-Ellsabetin. — Temesvár-Erzsébetváros. — Hunyadi-u. nr. 14.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de sezut și pentru copii, — scaune pentru scaldat încălzitoare și vane

de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte obiecte de metal: precum ciubere, ulcioare și câni. Catalog de prețuri la dorință gratuit.

Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărei și firme de ține. Conduct pentru apă, aranjări pentru

— — baie și closete engleze cu neintrecutul aparat „Temes“.

Acoperi de case și turnuri, globuri și cruci. — Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

M. Schromm mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic aranjat în Brașov, Hósszú-utca 27, unde se efectuează tot-felul de lucrări atingătoare în aceasta branșă; precum:

mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte, pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

Eugen Lieblich

fotograf

Sibiu—Nagyszeben—Hermanstadt
Erzsébet u. No 56 (casa proprie).

— Execută toffelul de icoane artistice. —

Platinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că atelierul acesta în privința mărimii este primul.

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Prețuri moderate.

Cu deslușiri servesc.

Fondat în anul 1882.

Telefon No. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,

Andrássy-tér, tér palatul Neumann.

(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregătite, solide și de o execuție elegantă. *

Pentru camere de dormit dela 190 florini.

NEUSCHLOSZ
BUTOR

Sufragerie (prinzitor),
dela 140 florini.

Garnituri de salon,
dela 95 florini.

Prețuri de cumpărare
:: convenabile ::

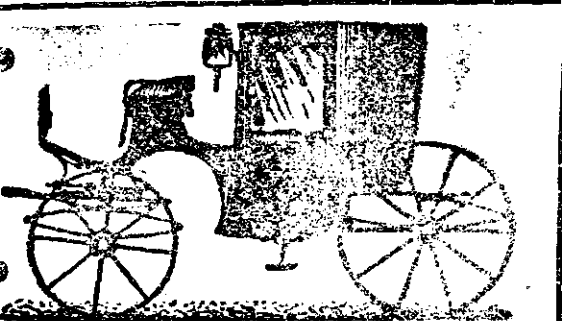
Se vind exclusiv MOBILE
din lemn tare și vestit
NEUSCHLOSZ.

Furnisorul asociației
căilor ferate ungare.
Atelier de I-u rang.

MAJOROS JÓZSEF

fabricant de trăsuri

Lugoș, Str. Andrei Nr. 5.

Magazin permanent
de trăsuri noi și
— prefăcute. —

Reparaturi și orice
lucrări din ramul
acesta se efectuează
repede și prompt.
Lucru bun, serviciu
solid și conștientos

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANGOVICI

ARAD,

Föray-utca Nrul 2.

Postavuri de reve-
renzi, brîuri proe-
țești, roșii, vânate și
:: negre. ::

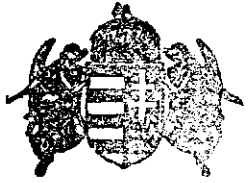
Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit
noutățile de toamnă

în stofe, mătăsuri, delainuri, zetyruri,
cretoane, batisturi și multe alte articole
cari nu se pot toate înșira.

Cea mai bogată ma-
gazie în articli pen-
tru sfintele biserici
: și preoți :

Ciorapi împletii în temniță.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milionară din Epoca la 1896.

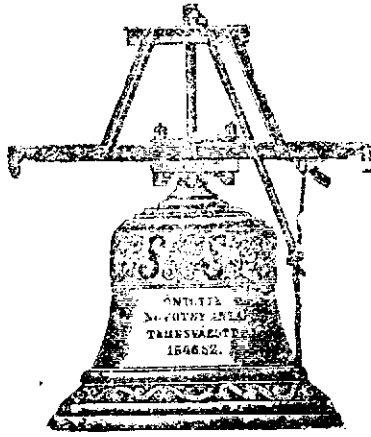

Turnătoră de clopote. — Fabrica de scaune de fer pentru clopote, a lui

ANTONIU NOVOTNY - TIMIȘOARA - FABRIC. -

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate **CLOPOTELE GĂURITE** de dânsul în-te cu deosebire ventate și premiate în mai multe rânduri, eari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-courante ilustrate gratis.

Birou de informație.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta** un

Birou de informație.

Ori-ce informație referitor la petițiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., ori-ce informații comerciale și în general în ori-ce cauză — dau în decurs de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande, etc. etc.

Taxa pentru informație 3 cor. și spesele de poștă pentru răspuns.

L. Olariu, Budapesta,
Budapest, Lajos utca No. 141. III/19.

Prăvălie nouă în Arad.

La 1 Noemvrie **am deschis** pe Piața Andrassy No 20, lângă Hotelul Central (Központi Szálloda) **o prăvălie de bijuterii și ciosornice.**

Magazin bogat de nestemate la bijuterii de aur și argint și la obiecte de argint veritabil de China astfel, că pot satisface pe deplin și cerințelor celor mai delicate.

În atelierul meu de reparație se execută foarte artistic tot-felul de obiecte în bransă, ciosornice și se reparaază și transformează bijuterii.

Principiul meu ca neguțator e: **Promptitudine, ief-tinătate și încredere.** Rugând binevoitorul sprijin sunt
Cu stimă: **Fellner Samu,** ciosornicar și bijutier.

Pianuri sau Harmoniuri

se cumppără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiiu

Str. Cisnădiei 9. (vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman).
întemeiat la anul 1867 ca I-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și între-buințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu pre-țurile originale de fabrică.

Sortiment bogat de pianuri de închiriat.

Plătire în rate după dorință.

Pianuri vechi să primesc ca schimb.

MOBILILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba. în **Nagyvárad**
Sas-utca Nr. 7.